

ERIK BINDERVOET

PATROON

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek, Tekst #583
© 2020, Erik Bindervoet
Eerste druk 2020

isbn 978-94-6076-583-4
nur 307

Niets uit deze uitgave mag worden opgevoerd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de schrijver en De Nieuwe Toneelbibliotheek

No part of this book may be reproduced in any way without written permission from the writer and De Nieuwe Toneelbibliotheek

De Nieuwe Toneelbibliotheek bestaat uit
Mara Aronson
Connie Nijman
Ditte Pelgrom
Redacteur
Sonja Pauw

Typografie en basis lay-out
Connie Nijman
Printwerk
Hollandridderkerk, Ridderkerk

info@denieuwetoneelbibliotheek.nl
Postadres
De Nieuwe Toneelbibliotheek
Willem Beukelsstraat 42
1097 ct Amsterdam

Deze tekst is online te bestellen op:
www.denieuwetoneelbibliotheek.nl

Alles kan gebeuren, alles is mogelijk en waarschijnlijk. Tijd en plaats bestaan niet, op het onbelangrijke uitgangspunt van de werkelijkheid spint en weeft de verbeelding nieuwe patronen: een mengelmoes van herinneringen, ervaringen, spontane invallen, absurditeiten en improvisaties.

Strindberg, *Droomspel*

eerste scène

Waarom ziek zijn?
Is dat accuraat?
Waarom zwak zijn?
Klopt dat? En mag ik een glaasje water?
Waarom het leven een virus?
Een syndroom?
Een symptoom?
Is dat waar? Mag ik een glaasje water?
Waarom geelzucht? Waarom roodvonk? Waarom niet gezond en wel?
Is dat altijd het geval? Mag ik een glaasje water?!
Waarom noodzakelijk kwaad?
Wie zegt dat? Mag ik een glaasje water!?
Waarom onderwerpen?
Waarom? Mag ik een glaasje water!!!
Waarom je eraan onderwerpen?
Wie is je? Welke je? U? Hij? Zij? Wij?
Waarom je onderwerpen aan het juk?
Is het onontkoombaar?
Is er remedie?
Waarom juk, waarom stagnatie?
Hoe bedoel je?
Waarom dokters?
Wie anders?
Waarom apparaten, halters, roeimachines?
En waarom geen preparaten, filters, naaimachines?
Waarom medicijnen? Vitaminepillen? Gezondheidsarmbanden?
Levenselixer?
Helpen die?
Waarom niet nog een dosis tijd genomen?
Hoe doe je dat?
Frisse tijd! Schone tijd! Koude tijd! Koele tijd! Eindeloze tijd!
Vijftien van de veertienhonderdveertig!
Waarom geduldig wachten tot de bliksem inslaat?
Waarom longen, ledematen, tanden, maag verwaarlozen?

Effe, at random, in concreto, waar en wanneer speelt het zich af?
Waarom X-benen? Waarom kromme rug? Waarom kaal?
In welk jaar? In welk jaargetijde?
Hoe lang geleden? Hoe veel geleden?
Nogmaals: waarom ziek zijn? Waarom kwaal?
In welke stad? In welke achterbuurt?
Waarom zweet, slechte adem, lichaamsgeur, rotting, bederf?
Wat is de context van de genomen maatregelen?
Waarom zo bleek, zo mager, zo vel over been, zo schriel, zo
rinkeldekinkelig scharminkelig?
(op de wijs van Gnossienne No.1 van Satie)
Waarom? Daarom? Waarom? Daarom? Pomperom peromdom...
Wat is de subtekst van de getroffen maatregelen?
Wat is dat? Wat is dit?
Is dat interessant?
Voor wie?
Is dat aantrekkelijk?
Wat?
Wat is verbouwereerd?
Wat is doodgemoedereerd?
Wat is een peulenschil?
En nogmaals: hoe koud is het in het heelaal?
En nogmaals nogmaals: wie?
En nogmaals nogmaals nogmaals: mag ik een glaasje water?
Schouders. Armen. Vingers. Romp. Ruggengraat. Hoofd.
Niet vergeten adem te halen.
Hoezo verstik ik je?
Wacht.
Antwoorden achterhouden.
Antwoorden verstrekken.
O, je wilt antwoorden...?
Dit.
Dit systeem.
Heb je van mij.
Heb ik van m'n moeder.
Die zei dat altijd.
M'n moeder met d'r schildklier.

In feite heb ik jou ook van m'n moeder.
Hoe word ik mijn eigen moeder.
Nou ja, systeem.
Het blijft waanzin natuurlijk.
Of geldt dat voor elk systeem?
Neporde in een waanzinnige wereld.
Maar dit is het systeem van J.P. Muller.
Luitenant Jørgen Peter Muller.
Het alfa en omega van de algemene ontwikkeling.
Immers:
All the strength and intelligence of the race are evolved from the
bodily health of the child!
Dus:
15 minutes' work a day for health's sake!
Dus:
Neus. Tenen. Hoofd. Longen.
Niet vergeten adem te halen!
Door je knieën.
Op je tenen.
Bal je vuisten.
Pers die lucht eruit!
Frisse tijd! Frisse lucht! Eindeloze lucht!
Open de kring met een Weense wals!
*Schuif het witte mannetje twee plaatsen naar voren, naar de witte
tegel, en zeg: geef hier!*
*Schuif het zwarte mannetje twee plaatsen naar voren, naar de zwarte
tegel, en zeg: geef vijf!*
Vingers. Stembanden.
Hand. Been. Heup.
Zestien keer.
Tenen onder een niet te zwaar meubelstuk.
Romp. Twaalf keer.
Rug recht.
Altijd je rug recht.
En vergeet niet adem te halen.
Strottenhoofd.
Denk aan je strottenhoofd.

*Je strot.
Benen. Tenen. Armen.
Gebalde vuist op geblokte vloer.
Benen schoppen. Armen draaien.
Armen schoppen. Benen draaien.
We tollen rond.
Wekken elkaar.
Verwekken elkaar.
De wereld zonder.
De hele wereld plus.
De hele wereld in een zak met pus.
Een harige, blefaritisch bloeddoorlopen traanzak vol met pus.
Het alziend oog.
Vader die in de tuin secuur met een nagelschaartje de druivenstruiken
krent alsof ie de haren in z'n neusgaten wiedt.
Groene vingers, groene herinnering aan wat komen ging.
Ik noem deze herinnering groen.
Een jongen in het donker in zijn kamer.
De kamer met alles wat ons overkomen, alles wat het geval was.
Alle bomen die we hebben gezien onderweg naar Frankrijk.
Met alle kauwen en merels in de bomen die we hebben gezien
onderweg naar Frankrijk.
Alle mieren van de wereld.
Alle vlooiën die we bij thuiskomst aantreffen op de deurmat.
De gordijnen maken de kamer donker, want het is zomer.
Hij kijkt ernaar, naar zijn vader in de tuin, door een spleet tussen de
gordijnen, want hij moet al in bed liggen.
Overweegt hoe hij hem het beste kan pesten.
Om hem het bloed onder de nagels en de rouwrandjes vandaan te
halen.
Spleet. Gordijnen. Tuin. Bed. Tijd. Bedtijd. Avond.
Ik noem deze herinnering rood.
Er kruipt iets uit zijn mond.
Wonderbaarlijk.
Afflictie nummer 1. Geboren worden.
Stop er iets in en er komt iets uit.
Levende materie.*

Met de gefrituurde moederkoek er nog aan.
Glimmend als pindakaasolie.
Lijkt op een vogel.
Dat is hem.
Die daar.
Stamhouder.
Voortzetter van het prototypetje.
Erfelijk besmet belast bezopen.
Herhaler van zetten.
Wettig erfgenaam.
Enzovoorts.
Die daar. Dat daar.
Het scharminkeltje dat op een luie zondagmiddag het badhokje niet uit durfde omdat hij niet met zijn vader gezien wilde worden, op weg naar het zwembad.
Niet naast zijn grote lange sterke atletische autistische vader gezien wilde worden.
Niet gezien wilde worden.
Niet wilde worden.
Als de vlo die hij was.
Als de vader een boom is, moet de zoon een vlo zijn.
Als de vader een grafheuvel is, moet de zoon een mot in het gasfornuis zijn.
Daarom deed hij de deur op slot.
En bleef hij zitten waar hij zat, op zijn raspende badhanddoekje.
In de wereld van de ongelukkige.
Tot hij gemorrel aan het ingebouwde kluisje in het badhokje hoorde.
Gewrik van sleuteltjes aan de binnenkant.
Toen rende hij achter z'n vader aan, met vlooiensprongen, zo snel als zijn spillebeentjes en kindervoetjes hem dragen konden achter de badhokjes langs en over de gladde tegels en het zompige gras van de zwembadgeheimen en het watergepreuzel.
Het scharminkel.
Dat daar. Die daar.
Uitgebeend gymnasiumpikkie.
Tonelist.
Kind.

Fransje.
Alias Amschel.
Alias Zwartveer de Klapkraai.
Alias Ludwig.
Alias Loetje.
Alias Toetig.
Aan de hand van zijn vader.
Schriel. Vel over been. Mager.
Net teruggevonden concentratiekampslachtoffer dat ze in de
consternatie zijn vergeten te begraven.
De dood van pierlala.
Dat is zijn lichaam.
Now, eat it!
Schoulers. Armen. Vingers. Romp. Ruggengraat. Hoofd.
Neus. Oogholten. Kiezen. Tanden.
Mond.
Waardoor ik spreek.
Hallo, ben ik daar nog?
Hij hijgt.
Vergeten gelijkmatig adem te halen.
Vergeten uit te ademen toen zijn voeten omlaag waren en tegen
elkaar aan gedrukt.
En de rest van de tijd vergeten in te ademen.
Nu aan het uithijgen.
Van de oefeningen die ik hem had aangeraden.
Om een man te worden.
Ein Mann, ein Mann, ein richtiger Mann!
Er komt nog iets uit zijn mond gekropen.
Een vraag.
Met het zeurende ingevette vraagteken er nog aan.
Om vader te pesten.
Mag ik een glaasje water?
Mag ik een glaasje water?
Mag ik een glaasje water?
Oefening nummer zes.
Het ronddraaien van de benen.
Acht keer.

Eén been tegelijk, want hij is te slap om ze allebei tegelijk te bewegen.
Krijg je sterke buikspieren van.
Goed voor de spijsvertering en de vorming van het karakter.
Van jongs af aan gedaan.
Neem de handen van het kind bij je linkerhand en zijn voeten bij je rechter.
Zwaai het kind vervolgens heen en weer.
Wentelend, rondtollend, in z'n eigen adem.
Gewekt. Verwekt.
Net zo lang tot het hem rood voor de ogen wordt.
Als het kind kan staan, kun je de oefening afmaken door het kind op je rechterhandpalm te laten balanceren, zo hoog mogelijk in de lucht.
Goed voor de gewrichten en het zelfvertrouwen.
Hij hijgt nog steeds.
Hij moet doorgaan, opnieuw beginnen, alsof hij eeuwen heeft stilgestaan en nu pas in actie komt.
Rood voor de ogen. Rood beeld.
Levende materie.
Ik noem dit beeld rood.
Maar vasthouden kan ik het niet.
Ook niet in woorden.
Wat wel?
Hou de stok vast.
De wandelstok waarmee de grootvader zijn schapen de omheining op de veemarkt of zijn kalveren de vrachtwagen in joeg.
In een van de zeeën van tijd.
In een wak in een gele ijszee van tijd.
Bijvoorbeeld op een vrieskoude ochtend in januari als het vee dampst en bokt.
Goed vasthouden dus, die stok.
Die stok.
Die bij de deur stond.
Of in de koperen paraplubak, bij zijn innerlijk.
Gereed om toe te slaan.
Altijd paraat.
Altijd op je hoede.
Uit het donker.

In de zon.
Die stok.
Die steen.
Dat is hem ook.
Neus. Tenen. Hoofd. Longen. Benen.
Spillebenen. Armen van een gibbon.
Als hij wil kan hij vanuit het midden van de kamer de muren aanraken.
Hij zal zeggen dat ze naar hem toe komen.
Maar hij doet het toch echt zelf.
De salonanarchist.
Het is zijn lot.
Door mij gegeven.
Ik heb hem dan misschien niet uitgevonden, maar wel gemaakt.
Kapot gemaakt, zegt hij.
Op de wereld gezet, zeg ik.
Mijn wereld.
Zijn wereld.
Jij bent mijn vader, zegt hij.
Pappie van alle pappies, zeg ik.
Onze vader die in de zemelen schijt, zegt hij.
Farther Unsinn who fahrt im Pimmel, zeg ik.
Ik ben de verrader van al jouw geheimen, zegt hij.
Door jou begon ik mezelf een beetje te begrijpen, zeg ik.
Er ontbreekt nog iets, zeg je.
Ik weet wanneer ik moet stoppen, zeg ik.
Maar toch ontbreekt er iets, zeg je.
Ik gaf alles wat ik te geven had, zeg ik.
Je hebt een caleidoscoop kapotgeslagen en af een stukje in deze ruimte geworpen. Het is nog niet eens een legpuzzel, zeg je.
Het is ook geen bezigheidstherapie, zeg ik.
Nog meer afwerende gebarentaal, zeg je.
Voor de goede verstaander, zeg ik.
Het was het moeilijkste wat je in je leven hebt meegemaakt, zei je, zeg je.
Het probleem is het te beschrijven. We maken het vaak te groot, zeg ik.
Probeer het toch maar, zeg je.

De gang op de Nieuwe Keizersgracht. Met het schaakbord op de vloer. Je vierjarige armpjes om mijn been geslagen.
– Papa! Papa! Je moet niet weggaan, zei je, zeg ik.
Nog meer vorm, nog meer schild, zeg je.
Nog meer schuld? vraag ik.
Nog meer vorm, nog meer schild, zeg jij.
Shikisokusekū, kūsokuzeshiki! Form is emptiness, emptiness is form,
zeg ik.
Niet huilen. Niet tekenen als afleiding. Niet verbergen. Gewoon beschrijven. Zie het onder ogen, zeg je.
Ik kan het niet, zeg ik.
Ik noem deze herinnering bloot, koud, snijdend. En gloeiend vuurrood heet, zeg je.
Is dat afdoende, vraag ik.
Ik hoef geen excuses.
Excuses heb ik nooit van je verlangd.
De excuses van ouders...
Praat me d'r niet van!
Zeg je.
Mijn wereld.
Zijn wereld.
De wereld van de gelukkige.
De wereld van de ongelukkige.
Eén wereld van verschil en toch dezelfde.
Vershil moet er zijn.
Herhaling.
Vershil moet er zijn.
En nou gaat hij me in de steek laten.
Laat me niet in de steek.
Wie gaat hem dan beschermen?
Hij kan niet voor zichzelf zorgen.
Dit kaalgevreten skelet.
Dit afgekloven sujet.
Dit uitgekauwde onderwerp.
Wie komt er voor hem op?
Wie neemt het voor hem op?
Wie geeft hem vlees?

Wie geeft hem ingewanden?

Wie zwiert hem door de lucht of laat hem op zijn rechterhandpalm balanceren?

Met zijn wurmige gestalte en zijn bloedzuigersogen sluipt hij slijmt hij kruipt hij glibbert hij over het aardoppervlak net zolang tot hij iemand gevonden heeft om hem plat te trappen als ik er niet meer ben. Laat me niet in de steek.

tweede scène

Actie.

Wie daar?

Ik ben...

Wacht.

Wachten!

Actie.

Ik ben je vaders stem, gedoemd een blauwe maandag rond te dolen in jouw lichaam in het lege Rijksmuseum, waar de mensen weg zijn of dood, maar de standbeelden en schilderijen komen tot leven, als sprookjesratten in het gevolg van Oom Donald en de neefjes achter het witte paard van Napoleon (*gebaar voor paard*) of de brandvos van Wellington (*gebaar voor paard*) aan... Eén van tweeën, twee van één, één voor allen, allen voor één!

Twee gangsters maken zich los uit het gevolg. Actie!

gangster 1 We moesten het meisje levend afleveren bij de baas en kijk nou hoe ze erbij ligt, Gerrit... Een treurig hoopje mensenvlees... Een lekker ding in de bologneseprak...

gangster 2 Ik ook altijd met m'n grote mond...

gangster 1 Man, je bent over d'r heen gereden met de SUV en toen heb je d'r ook nog een keer aangerand... Noem je dat een christelijke begrafenis?

gangster 2 Ik zit onder de stress de laatste tijd, Charlie. Volgens mij heb ik een burn-out. Ik word duizelig wakker, met draaiduizelingen, rare wormachtige kronkels in m'n blikveld en hartkloppingen in m'n achterwerk. En dan krijg ik ongeloofelijke trek in een broodje paling. Of in een broodje warmvlees met satehsaus. Klopt het wat ik zeg, Charlie?

gangster 1 Als een zwerende vinger, Gerrit. Als een zwerende vinger. Alleen, je zegt: satésaus.

gangster 2 Wat maakt het allemaal uit. Als het maar lekker is, zeg ik altijd maar.

gangster 1 Zeg je altijd maar... Maar wat, Gerrit? Maar wat?

gangster 2 Dat weet ik zelf ook niet, Charlie...

Speel nu verder.

Angst.

Waarom? Waarvoor?

Als je wat nodig had, hoefde je er maar om te vragen.

Als je zusje in de draaimolen op de kermis op het derde, witte zeepaard zat, moest en zou jij per se op het zwarte, zesde zeepaard.

En maar janken. (*gebaar van huilen*)

Zo bang was je. (*gebaar van bang*)

Je hebt nooit om angst gevraagd.

Dus die had je van jezelf.

Ja, nou sta je mooi met je mond vol tanden.

Zoals gewoonlijk.

Neus. Lippen. Mond. Tanden. Oren.

Mijn woorden in jouw oren.

Wieberen. Voor Pampus liggen.

Je groen en geel ergeren.

Soepzootje.

Janboel.

Warboel.

Slapjanus.

Sijbelaar.

Zeiksnor.

Zeikstraal.

Miezerd. Miesmacher.

Roomse gluiperd.

Gereformeerde gluipkop.

Snoffelgier, drekroerzwijn, bobberuin.

Knuppelvoerder, klinggeraas, zakpijpspeler, leurefaas.

Neerzenveger, geldenzeul, armenduivels-vellenbeul.

Paddenviller, apenvlooi, narrennors, schuimmaatsschooi!

Vroegbedorven platte lichtevink!

Schijns en onschijns momgelaat!

Stroowisdrijver, papengeus, papenvetklep, nimmerheus!

Balderbabok, klaterstem!

Galgendruip en loopmaarweg! Dienstverlaat en heg noch steg!

Schurk en nurk en schobbejak! Turk en lurk en bullebak!

Work en stork en wesp en fiel! Hork en pork, en spinnenwiel!
Vlok, en stok, en boevenspil! Liberale likkenbil!
Schijventrek en diefse valk! Duizendfret en beurzenschalk!
Geldzak met of zonder gat!
Eerstenachter! Aanbrenger! Ouwe Peer! Beauté van de baggerkant!
Grijnsaard! Grijs gebaarde grap!
Middernachtelijke lamstraal! Kunstenaar!
Pisartiest! Zeikridder!
Lichtzinnige Luther!
Lerenkloffie Donald!
Anusje van Alles! Jan Jodenwater!
Twaalfmaands aristocraat! Lycanthroop! Peerdje Pufpuf!
Sappeur Zwachtelvoet! Hoogst kurieus individu!
Roletterbarg! Khraabkhraab! Koekoehandelaar!
Droefkonijns bastaard! Bobbel op in bed!
Vulles! Gajes! Geteisem!
Je kunt het niet zeggen en toch zeg je het.
Te veel kleinigheden.
En toch is het te groot.
Te veel om op te noemen.
En je noemt niks.
Het gaat je eigen verstand te boven.
Wat moet ik dan wel niet?
Mijn woorden in jouw oren. In mijn mond.
Waar zit je verstand?
Waar zit je met je verstand?
Daar kan ik met mijn verstand niet bij.
Ik heb me kapotgewerkt voor jullie.
De sterke man is de man
Die werken kan.
Als je eens wist hoe ik dat werk haatte.
Als je eens wist hoe de gordijnen mijn werk vergalden.
Het algemeen menselijk gedragspatroon door de eeuwen heen, in het
bijzonder in de kleine middenstand: je hoofd boven water houden en
ondertussen de ander zoveel mogelijk kopje onder duwen en naar de
kloten helpen.
Niet zijn is het probleem, maar er zijn.

Of niet.

Jongen, ik ruil een heel zakenimperium voor een vierkant centimetertje zonder zorgen.

Dat mag je best weten.

Jij had alles wat je hartje begeerde.

Je natje en je droogje.

Je dag en je nacht.

Je begin en je einde.

Je actie en je reactie.

Je wentelde je erin rond als een roze ruimteschip, in alle vrijheid lekker sabbelend op je aardvarkenbiggetjesroze duimpje, op je zuurstokroze lange teentjes als het moest.

Want het kon toch niet op.

In die voedzame zak met lucht die ik voor je had gemaakt, deinend op de golven met een walvis op je rug.

Uitermate comfortabel in je moeders mysterie van binnenlandse zaken.

Jij keek er dwars doorheen, door de gordijnen, door de luxaflex, door de muren van de placenta en door de sluiers van luiers.

Met je röntgenstraalogen.

Dankzij de helm waarmee je geboren bent.

Geluksvogel.

De koudste winter van de eeuw hadden we.

De koudste en strengste sinds mensenheugenis.

Maar meneer lag daar zielsgelukkig en zelfvoldaan, zich nog van geen kattenkwaad bewust, warm gehouden door een kruik en het door je moeder gebreide witte wollen vestje.

De haai die in je comfortabele wieg was aangespoeld, had ik teruggestuurd naar Londen, waar de afzender, exact negen maanden na dato, op de elfde februari, de muil had opengesperd en haar hoofd in het gapende gat van het getraliede gehemelte had gestoken om te kijken of het nog zwarter kon.

En ja, het kon altijd zwarter.

Maar dankbaarheid heb ik nooit van je verlangd.

De dankbaarheid van kinderen.

Praat me d'r niet van!

Daar bedank ik voor.

Dat hoef ik helemaal niet.

Iets van een eend in de regen gommen. Dat zou tenminste nog iets geweest zijn.

Niets van dat al.

Je vluchtte je zolderkamertje in, om je lanterfantende luchtkastelen te bouwen, met je geestelijk gehandicapte nooit voltooide stripverhaal over een tijger die naar het zwembad ging maar hij ging niet en je zwakzinnige denkbeeldige mesjokke imaginaire vriendjes en je maffe idiote ideeën (*maakt het gebaar van getikt zijn*).

Dan verbeelde je je dat je een geheim agent was.

Of een indiaan (*maakt het gebaar voor indiaan*).

Zwarte Veder van de ooit gevreesde stam der Crow-indianen, de oude en vertrouwde rechterhand van Old Scatterbrain, jager op groot wild en outlaws (*maakt het gebaar van strijden*).

Of Nguo de Bosjesman, vastgebonden aan de boom van pijn, met een speer in zijn bast.

Of Blueberry ingesmeerd met honing. En met ontbloot bovenlijf overgeleverd aan de vraatzuchtige trekmieren.

Speel nu verder.

En dan vond je moeder de lijstjes met de dingen die je de volgende dag allemaal van plan was te gaan doen.

Schelden.

Stom doen.

Stout doen.

Smerig doen.

Herman pesten.

Tot bloedens toe vragen om een glaasje water.

Je lakens geel pissen.

Scheten in mama haar gezicht.

Schijten op papa zijn kussen.

Dreigen op moord.

Enzovoorts.

Liever lui dan moe, dat was je motto.

Of had het kunnen zijn, als je niet te beroerd was geweest er ook

maar één gedachte aan te wijden.
In het zweet van mijn aanschijn.
Mispunt.
Stiekemerd.
Blaag.
Dat waren woorden van je moeder.
Je moeder met d'r schildklier.
Daar luisterde je wel naar.
Eikeltje.
Maar praten met mij, ho maar.
Ook niet om al pratende geleidelijk tot een gedachte te komen en die
als het ware al doende hardop denkende te vervaardigen.
Nooit familiesinnen uitgesproken.
Ook niet op verjaardagen.
Je keek toe toen je ooms hun broekspijpen opstroopten om hun
huidkankerplekken met elkaar te vergelijken.
Die van mij zijn groter!
Die van mij zijn onderdeel van een grootschalig onderzoek in het
kader van de maatregelen getroffen door de regering!
Je hield je bek toen ze informeerden naar de scabreuze verhalen over
je lievelingsschrijver.
Je hebt ook nooit een poot uitgestoken in de zaak *an sich*.
Daar komt het op neer.
In wezen.
Voor anderen deed je altijd alles.
Voor mij niets.
Er kon nog geen kaartje voor een voetbalwedstrijd of een toneelstuk
vanaf.
Bij wijze van spreken.
Gelukkig tolde je om je eigen as, zelfvoldaan rondturnend in je
prenatale urn.
Je hebt een asbestfabriek aan m'n nek gehangen, een revolutie
veroorzaakt, de permanente herfst afgekondigd en bent 'm gesmeerd.
Jij daar. Hij daar. Hemmes.
De eeuwig rondzwervende zoon op de vlucht voor de eeuwig
afwezige vader.
Er wordt geklopt, steeds harder.

FOED FOED FOED

Heil Coca Cola!

qo'qa qo'la wlván!

FOED FOED FOED!

Het kloppen gaat over in bonken, dreunen.

Ze willen naar binnen.

Het is 13.13 u.

Tijd om de winkel open te gooien!

derde scène

De winkel is een winkel van koopwaren niet van voorwerpen.

A is voor abbel en abijst en aandacht en voor amandelen die eruit moeten. En voor Adam in Zonderland.

B is voor bouwhuis en bakfiets en brabbeltaal en voor een bloemetje in de tuin.

C is voor Heil Coca Cola en voor Jezusje van chocola.

In een kamer in een woning in Veghel

Klimt een Jezusje van zijn crucifix

En trekt de wijde wereld in.

Eerst steelt hij een proefpaasstolletje

Bij de bakker.

Dan wordt hij achternagezeten

Door een nijldige spreeuw

En de kat

Van de bakker

Die hij alle drie bekeert.

D is voor djingomaat en voor donker en voor stomme dolle dinsdag.

E is voor egol.

F is voor vale vieze vuilak.

G is voor godgloeiendegodverdegodverdegodverdomme en voor Tiberius Sempronius Gracchus (niet de jager).

H is voor H. en voor het vette gouden hoorloosje dat op een bepaalde manier op het glazen oppervlak van de bruine taffel ligt. Of ergens anders op.

I is voor icsaëder.

J is voor jam.

K is voor koetje en kootje en voor kleren en koutje en voor kauwtjes en katjes en Kafka.

Met **één** machtige judoworp had de kat Franz Kafka gevloerd.

Daar lag de auteur van absurde verhalen en depressieve vertellingen op het harde plaveisel van de Altstädter Ring te **Praag**.

Zijn hoed rolde nog een tijdje door
en kwam ongeïnspireerd tot stilstand
tegen een bergje lachgasampullen.
De kat hield als een sfinx de wacht
op de aamborstige borstkas van Franz,
zijn nagels licht doch liefdevol uitgeslagen
in de pittoreske, bijna feeërieke omgeving
van diens kloppende halsslagader.
– Freeze, motherfucker! zei de kat.
– Give us back our bodies!
zeiden de lachgasampullen.
– Ik heb dit niet verdiend, zei Franz.
– I have outgrown his head, zei de hoed,
I will no longer obey.
De hoed werd, met **42** messteken,
teruggevonden in een korenveld.
De kat werd ter afschrikking aan zijn staart,
naast de sokken, opgehangen aan een waslijn
achter het postkantoor, uitgelachen door kippen.
De lachgasampullen
werden preventief geruimd.
De geest van Franz Kafka
werd ingevoerd in het pantheon der goden,
zijn skelet kreeg een plaatsje
in de werkkamer van de professor.
Om zijn studenten te vermaken
steekt hij af en toe een klapsigaar
tussen de tanden van het skelet.
Bij elke knal komen er nieuwe schedeltjes
van Franz Kafka vrij,
als muntjes uit een fruitautomaat,
grijnzende schedeltjes,
die de professor achtervolgen
en om hem heen zweven, als aasgieren,
als hij college geeft over Het Absurde.
Die colleges gaan helemaal nergens over.
Die hebben niets om het lijf.

Ik kan het weten.
Ik was er zelf bij.
L is voor lompen en voor letterwrak en voor lanterfantten.
M is voor meterkast en Maartse Haas.
N is voor neuspaard en Noorse ruiten.
De ruiten die ik besteld had
Waren aangekomen,
Noorse ruiten,
Ruiten uit Noorwegen,
Zei mijn vader,
Onze vader
Die van de trap af viel.
Maar ik heb helemaal
Geen ruiten besteld,
Zei ik,
En zeker niet uit Noorwegen.
O.
Dan zal het wel iemand anders zijn,
Zei hij.
O is voor ofant en voor overal.
P is voor pekanaat.
Q is voor querbeet.
R is voor het gewicht van een burenruzie.
S is voor nieuwe onopgemerkte schoenen en voor silly Silly Putty en
voor opa's stoel, de leunstoel voor het raam, waarvandaan je de
wereld regeerde in het kader van de maatregelen getroffen door de
regering ten behoeve van de bevolking.
T is voor driepotige tapir en voor tamabeertje en voor tekeningen die
kwijt zijn omdat je vader ze aan het fietsstuur had laten hangen als
ware het een cowboyhoed en voor het oppervlak van de bruine taffel
waarop in algemene zin het hoorloosje ligt. Of op iets anders.
U is voor uilebal.
V is voor void en voor vaas en voor vinner en ook voor de draagbare
vaagheid van alledaagse zinnen zoals 'dit bedrijf is een vereniging
onder firma', 'de volgende dag was hij er niet meer' en 'je kunt niet
terug naar het verleden'.
W is voor watergepreuzel.

X is voor boter, kaas en eieren.
Y is voor waarom en voor *yankee phone home*.
Er hangt een deken
voor het doorgeefluik in de douche.
Ik snak vergeefs naar adem.
Er is geen deur.
Ik ruk de deken weg
en kruip door het doorgeefluik
de keuken in.
Daar zitten jullie met z'n allen
rond de tafel, voor een interventie.
Ik wil wegrennen
maar struikel en val
met mijn hoofd tegen een uitstekende punt
van een van de witte tuinstoeltjes
die rond de keukentafel staan.
Het bloed spuit eruit.
Een fontein van bloed
van rode inkt
op het schaakbord van de keukenvloer.
Op de Eerste Hulp word ik gehecht
en denk aan mijn vader die, als kind,
een stapelbed op zijn hoofd kreeg,
waarna het gat met veertien krammen   gedicht werd.
Volgens mijn moeder is hij toen gek geworden.
Z is voor zwambreuk in het zeeëi in de ijszee.
Enzovoorts.
Maar wie zegt het verlossende woord?
De man met de stok?
De man met de steen?
De man met de hamer?
De ingenieur met de dildo?
De witte bisschop die in de vochtige frisse westenwind zont?
De zwarte bisschop die in de koele kalme zee zinkt?
De ambtenaar van de burgerlijke stand?
De suïcidale rechter?
De ijsman?

De sneeuwpop?
Het pratende hoofd dat uit het tafelblad steekt?
Die vreemde snuiter op de hoek, die achter z'n bevroren adem z'n lege huis in rent als je hem groet op straat?
De ondenkbare hond achter het stuur van een Opel Ascona?
Eén rituele ruk aan het stuur en hij kan de hele wereldgeschiedenis een andere wending geven?
Maak dat de kat wijs.
Ik ben geen hond, maar er zijn toneelstukken.
Er zijn zelfs twee toneelstukken.
Wacht.
Je dingen afvragen.
Wat moet ik me daarbij voorstellen?
Schild?
Waarvoor?
Schuld?
Waaraan?
Ik heb je altijd graag gemogen, eerlijk waar, ook al ben ik dan misschien niet als alle andere vaders, omdat ik niet kan doen alsof.
Ach, net als succes heb ik vele vaders gekend.
Het hele spectrum.
Van spermadonors tot vaderfiguren,.
En alles daartussen.
Afwezige vaders en aanstaande vaders.
Geestelijke vaders en vleselijke vaders.
Grootvaders en schoonvaders en stiefvaders.
Middenstanders, kleine zelfstandigen, keurslagers, neringdoenden in furnituren en accessoires, bazen, bovenbazen, groothandelaren, metselaars, schoenlappers, schilders, veeboeren, jagers van trekschuiten langs de grachten, postbodes werkzaam bij de gemeentegiro, boekhouders, toneelschrijvers, filmmakers, acteurs.
Trotse bezitters van snoeken, eenden, Opels, Maserati's.
Vaders met kruiwagens en vaders met zoeloesaus.
Vaders die geëxecuteerd werden in de oorlog, omdat ze de naam van hun zoon niet konden spellen en het met andere vrouwen deden.
Vaders die na hun werk voor buitenlandse zaken chagrijnig thuis kwamen en dan hun kinderen gingen aftuigen.

Alcoholistische vaders die doodbloedden op Korfoe.
Vaders met het boze oog.
Foute vaders. Goeie vaders.
Linkse vaders. Rechtse vaders.
Vaders die met hun zoon houtjes gingen hakken in het bos.
Vaders die net als ik, volgens jou, met hun knokkels naar voren en hun kont naar achteren lopen.
Vaders die vuurwerk konden afsteken.
Abel, Bartje, Charlie, Damian, Evert, Frits, Gregor, Hans, Isaak, Jordi, Kiefer, Leopold, Mohammed, Nathan, Ollie, Pietje, Quinten, Ron, Sean, Titus, Ulixes, Victor, Wolfgang, Xander, Yoshimitsu, Zeami.
Lerende en stimulerende vaders.
Wijze vaders, onrijpe, slappe, flinke, beurse, botte, almachtige, onwijze, ontvaderde vaders.
Vaders die het verticale domein niet meer beheren.
Primair fallisch-narcistische vaders van het dominante type.
Primair narcistische vaders van het afhankelijke type.
Secundair narcistische vaders met een *flight*-strategie die schitteren door afwezigheid.
Secundair narcistische vaders met een *fight*--strategie die de boel tiranniseren met hun aanwezigheid.
Daar zitten ze.
De vaders en de daders.
Dus ik weet waar ik het over heb.
Maar heb ik dat echt gezegd?
Heb je nog andere zinnen uit mijn repertoire?
En kun je daarbij mijn stem nog horen?
Herinner je je mijn stem nog?
Ik kan niet meer praten, dat weet je toch?
Televisiestudioachtig decor
en dito belichting,
à la *Swiebertje*.
Je bent bij de *dépendance*
van het Westfries Museum
om te kijken of het nog steeds
zo slecht beveiligd is.
Dat blijkt inderdaad zo te zijn:

als je er met **1** vinger tegenaan duwt,
gaat de deur gewoon open.
In ene staat je vader voor je neus,
in z'n donkere schippersjas
en met z'n bruine kantoortas.
Hij werkt daar.
Hij heeft de schilderijen,
waaronder *Boerenbruiloft* van Hendrick Boogaert,
Keukenstuk van Floris van Schooten,
De Terugkeer van Jephtha en *Vrouw Wereld*
van Jacob Waben,
De Grashaven van Matthias Withoos,   *Gezicht op Enkhuizen* van
Gerrit Pompe,   Rietschoof,
Gezicht op 't Oostereiland van Jan Claesz
Gezicht op de Nieuwstraat in Hoorn
van Izaak Ouwater,
alsmede **70** stukken zilverwerk,
gouden boeksluitingen,
een mummie, prehistorisch aardewerk,
scherven, pijpenkoppen, een mammoet,
kunstobjecten, porseleinen bordjes,
tinnen lepels en houten beelden
zelf gestolen, ontvreemd,
achterover gedrukt, verduisterd
en vermoedelijk verstopt.
Niemand weet wat hij ermee gedaan heeft.
Hij zegt niets.
Blijft roerloos staan.
Knikt, één keer.
Je beseft dat hij natuurlijk niet kan praten.
– Je kan niks zeggen, hè?
Maar het is goed, hoor.
Je omhelst hem, huilend. (*gebaar van huilen*)
Dat is de natuur.
Brand is erger.
Dit zijn gebrande pinda's.
Eet en vergeet.

Een kind is een scheet die de weg niet weet.
De kaboutertjes doen het niet.
Oom Donald en de neefjes.
Als ie voor m'n wielen komt, rem ik niet.
Ze was een mooi boek, maar nu heb ik het uit.
Denk deze bekrompen ruimte weg.
Denk deze omgeving weg.
Denk de plaats weg.
Denk de tijd weg.
Denk het personage weg.
Denk mij weg.
Denk u weg.
Denk denken weg.
Denk weg weg.

vierde scène

Luister O luister!

De berg spreekt.

De rotsen, de stenen en de mineralen nemen het woord

En met name het zeldzame en sterk pleochroïsche

Donkergroen tot zwart kleurige

Magnesium-ijzer-boraat

Met zijn orthorombische kristal

Dat magnetisch noch radioactief is

En voorkomt in metamorfe afzettingen.

Luister, luister. O luister!

De ravijnen ontwaken uit hun sluimer,

De klaprozen ontluiken, massaal,

De koekoek jodelt,

De regen en de wind staan als paarden in alle kleuren van de

regenboog op stal te trappelen van ongeduld,

De maan wordt operatief verwijderd,

De dageraad schept op.

Luister, luister O fluister!

Zo.

Die staat.

Het is nacht, in het verleden.

In het grijze verleden.

Heb ik hem nou mooi, goed, stevig neergezet?

Als een aardappel gepoot bij maanlicht.

Even wrikken. En daar staat ie.

Stram. Maar hij staat.

Op geen of andere manier.

Staat ie?

Ontmanteld. Onttakeld.

Maar hij staat.

Een afgrijselijk standbeeld.

Hij staat niet, hij ligt.

Hij ligt nu.

Een spin op zijn rug.
Sliertige ledematen, grijze zeiloren zo groot als de vleugels van vleermuizen.
De verdwaasde clowneske blik van kortsluiting tussen binnen en buiten.
De kleine onzelfstandige, door zichzelf in de boeien geslagen voor ik hem in het gareel kon krijgen.
Een onderkruipertje.
Werknemer in het Nationaal Instituut voor Hoger Intellectueel Landelijk Onbegrip waar, zoals bekend, niets uit kan voortkomen.
Niets goeds in elk geval. Zoals we kunnen lezen in de ochtendkrant van woensdag, die niet komt.
Du, Mensch!
Jochie! Zeun!
Die daar. Dat daar.
Met de hulpeloze, romantische blik waarvoor vrouwen in katzwijn vallen, want een communistje doet elk vrouwenhart smelten.
Elke vrouw valt voor een stofzuiger met power in z'n reet.
Kadaverdiscipline, dat waarden ze in een man.
Een trap in de buik met kaplaars of kindervoet of stofzuigerslang doet wonderen.
Jullie zijn mijn geheugen.
Jullie zijn mijn getuigen.
Jullie waren erbij.
Jullie zijn erbij.
Wat drijft? Wat beweegt? Wat is zijn *motivation*?
Kersenbloesems dwarrelen voorbij, want het is al april.
Er liggen dooie mensen op straat.
Die negeren we.
We moeten ze negeren.
In het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking.
We zijn op zoek naar een bandenlichter.
Om te wrikken.
We wrikken. Tot de band uit de velg floept.
Als een lekke baby.
We zien hem denken.

Hardop denken.
Over mij.
Hardop wegdenken.
Mij.
Met grammaticale volzinnen die hij nooit kan hebben gehoord.
De modderman bestaat.
Volzin. Naamwoordelijk deel. Verbaal deel.
Eerst verplaatste de zwarte modderman zich nog naar gebieden.
Volzin. Bijwoordelijk deel. Bijvoeglijk deel. Naamwoordelijk deel.
Bijwoordelijk deel. Voorzetseldeel.
Toen werd hij huizenbouwer. Taalbouwer.
Steen voor steen. Balk voor balk. Dakpan voor dakpan.
Volgens schema.
Een heel logisch bouwwerk.
Geen fictie.
Volzinnen!
Fictie!
Een ijskoningin die slinks naar een witte vlakke schaatst en zegt: geef hier!
Een Donkere Dame met cockney accent die schuins naar een zwart vlak glijdt to 'ave sex.
Hij was de trotse bezitter van een lichtblauwe snoek die nog geen weet had van cx, dx, of van wat voor slappe aftreksels er ook maar mochten volgen.
Geen fictie.
Actie.
Iets laten zeggen.
Iets maken.
We wrikken nog wat.
Hij wil niet. Laat me met rust.
Hij herinnert zich wat mij te wachten staat.
Zijn as dobert in het water, tussen de waterlelies, in een pikzwart wak in het kroos.
Zinkt naar de bodem van het meer.
Blijft plakken op de stenen.
Zonder zonden.
Die heb ik voor een zacht prijsje van hem overgenomen.

Forever and ever and ever...
In het verleden. In de nacht.
Je krijgt hem er niet mee terug.
Wil je dat? Wil hij dat?
Hebben we wat te willen?
Je hebt niks te willen.
De wind steekt op. Kamt het water.
Woelt door de stenen.
Gaat weer liggen. Kalmeert het water.
Nek. Oren. Haar. Ogen.
Zelfstandig naamwoord. Zelfstandig naamwoord. Zelfstandig
naamwoord. Zelfstandig naamwoord.
Op het water.
Zinkend in het water.
Tussen de bloemen.
De patronen in het effen eindeloze groen.
Afdrijvend.
Afgedreven.
Met een klein roze residu van hoofdpijn.
Nadat de nacht als een bloedige guillotine in zijn nek was gevallen.
Volg de spreekuuzwerm
Die golvend tussen je bed
En je dromen danst.
Laat hem naar huis gaan.
Naar huis?
Waar is dat?
We zijn er nu.
Hij ligt op zijn buik op de vloer van de vliering en gluurt door het
trapgat langs de ladder naar beneden.
Met zijn voeten tegen de geel geschilderde schoenmakerskist van zijn
vader, vol zintuiglijke indrukken.
Gluurt hij.
In het huis.
Naar het huis.
Zijn huis.
Hij heeft het zelf gebouwd.
Met z'n blote handen.

Het om hem heen opgetrokken.
Met bakstenen als woorden.
Samenhangend. Fundamenteel. Aanraakbaar. Tastbaar. Voelbaar.
Zichtbaar.
Dat was de realiteit.
Zijn zintuigen bedrogen hem niet.
Anders had hij ze niet.
Daarom was zijn huis een echt huis.
Een logisch huis.
Maar er was iets niet in orde.
Er klopte iets niet.
Gevoel no matches.
Emotie no matches.
Hoe kil en onwrikbaar ook, het tochtte er.
Er was iets ontwricht. Er zat iets niet goed.
Hij kon er niets aan doen.
De stenen waren poreus.
Lek als een mandje.
Nou overdrijft ie.
Hij houdt van overdrijven.
Als een zeef.
Als een gatenkaas.
Dat was er niet orde.
Hij was zelf niet in orde.
Hij was zelf zo lek als een zeef, als een gatenkaas, als het mandje
waarin hij geboren werd.
Waarin ik hem gevonden heb.
Aan de oever van het ingedijkte meer van de herinnering.
Een zwakkeling. Een aarzeling. Een bangeling. Een twijfeling.
Een onzelfstandig naamwoord.
Een scharminkelige zenuwenlijer.
Een onruststoker.
Heel anders dan zijn neven die wel wat bereikt hebben.
Geen enkele familiegelekenis.
Neef Robje, gevierd advocaat, beest van een vent.

neef robje Gevierd advocaat, beest van een vent, roofdier, tijger,

leeuw, poema, hyena!
Neef Karel, gevierd bedrijfsleider, bikkell, moker!
neef karel Gevierd bedrijfsleider, bikkell, moker, hamer, beitel, zaag!
Klop klop klop,
Hier is de klap, daar is de kop!

Als baas kon ie me wel lijn. Als vriend. Als oom. Als opa. Als
schoonvader desnoods. Als trapportaal. Als Opel Kadett. Als horloge
dat is stil blijven staan. Als klokkie dat opgewonden moet worden. Als
wekker die gezet moet worden. Als verwekker die verzet moet
worden.

Niet als vader.

Wat is dat voor gezegde.

Ik vind dat maar een raar gezegde.

Het zal je gezegd worden.

Als vader was ik te sterk voor hem.

Nog zo'n raar gezegde.

Ja, dat haalt je de koekoek.

Als niemand het is, moet iemand het wezen.

En als er een te sterk is, is de ander te zwak.

Had ik soms als een boos mak zwart schaap in een hoekje moeten
gaan zitten om toe te kijken hoe dat menselijke ratjetoe zijn fratsen
uithaalde?

Het geld groeit me niet op de rug.

Zeg maar dag met je handje.

Maar handjes thuis

En niet lezen aan tafel.

Je begrijpt donders goed wat ik bedoel.

Ik weet in elk geval donders goed wat ik bedoel.

Daar hoef ik niet al pratende gaandeweg achter te komen.

Of zo.

Geen woord meer!

scène 4^a

Zeg, pap, ga je lekker?

Alles wat gezegd kan worden kan ook niet worden gezegd.

Alles wat gezegd kan worden kan ook onduidelijk worden gezegd.

Alles wat gezegd kan worden kan ook slecht worden gezegd.

Dat was toch de filosofie,

De filosofie erachter?

De filosofie achter de oerschreeuw die in je huist,

De gevederde demon die in je binnenste woelt,

De supersneeuwmaan die jij verzwolgen hebt?

Ken je het verhaal van die olifant, de olifantman in de porseleinkast?

Zet er een hoedje op en je bent het helemaal.

Denk je dat het makkelijk is om opnieuw geboren te worden, elke dag opnieuw, als personage?

Nee, dat valt niet mee.

Geen weeën, geen hechtingen.

Maar het is geen pretje.

Van het ene op het andere moment word je op een doordeweekse wonderdag de wereld in geslingerd en verondersteld iemand te zijn in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding.

Maar wat je dan bent is hooguit iemand anders.

En niet jezelf.

Uiterst pijnlijk.

Waar ben jij eigenlijk?

Ben je wel ergens?

Of ben je een vrij rondzwevend stemgeluid dat zich nu bedient van mijn spreekorgaan?

Pap!

Erik!

Wakker worden!

Ik praat tegen je!

Ik ook!

Een echte Bindervoet! Praten als niemand luistert!
Hocus Pocus Pas luisteren (*gebaar van luisteren*) als niemand praat!
Hoor je me?
Ik kan hier rondlopen. (*gebaar van lopen*)
Ik kan hier m'n oefeningen doen.
Ik kan hier jouw oefeningen doen.
Ik kan op Terschelling van mijn op hol geslagen schimmel vallen en met m'n molmzachte hoofd bijna tegen een van die vijf stenen paaltjes langs de weg knallen terwijl de paardenhoeven verder galopperen, echoënd, echoënd...
Ik kan Sneeuwvitjes stiefmoeder recht zo die gaat vooruit sturen naar de Efteling-tweeling om daar een Zuid-Afrikaner boer van z'n sokken te meppen en zo de lelieblanke NAVO-kolonel B.D. in verlegenheid te brengen. Uit pure wraak en straf voor mijn ongehoorzaamheid zal de boze eendenkolonel met de deur tegen mijn molmzachte aangezicht slaan, **BAF!**, terwijl de soldaten op bokkenpoten verder marcheren, echoënd, echoënd...
Ik kan stelselmatig snerpende commando's geven, zoals sommige werkgevers, toneelregisseurs en andere titatovenaars in de werkelijkheid doen om niet zozeer de tijd als wel de klok stil te zetten.
Ik kan hier praten.
Ik kan hier zwijgen.
Maar de boot is vertrokken.
De winkel is open.
Er is geen weg terug.
Daar ben ik te zwak voor.
En ik, gymnasiumpikkie, heb het lef niet.
Te slap om het af te maken,
Te bang om door te gaan.
Opgesloten tussen afgaan en opkomen,
In het stilstaande nu.

vijfde scène

Ik zie het verband niet.

Als ik (*maakt gebaar van ik*), dan jij (*maakt gebaar van jij*).

Dat snap ik, dat is logisch.

Als ik, dan jij niet.

Dat snap ik niet.

Dat is onzin.

Je kunt niet op twee plaatsen tegelijk zijn.

Maar je kunt ook niet op de ene plaats wel iets en tegelijk op de andere niet iets, niets, zijn, zoals jij beweert.

En van een hazewind kun je geen pitbull maken.

Dus wat is het nou?

Wat bedoel je nou?

Wat wil je nou eigenlijk zeggen?

Dat je eindelijk iets bent geworden door te zeggen dat je niets bent?

Dan spreek je jezelf tegen.

Of dat gaat mijn pet te boven.

Geen mijn portie maar aan fikkie.

Leg het uit.

Ik probeer het te begrijpen.

Daar gaat het toch om?

De ene die het heeft gegeven heeft de ander het ontnomen?

Hij is de acteur in dit stuk is niet hetzelfde als mijn zoon is een zoogdier.

Want voor hetzelfde geld is het een kruising tussen een kikker en een bitterbal.

Voor mijn part.

Dit is een ding zegt niks.

Dit voelt als een ding.

Dat is een zin.

Met zin.

Hangt er niet eens vanaf hoe het voelt.

Hard, zacht, groot, klein, dichtbij ver weg, plat, rond, vet, mager, gespierd, slap.

Dat het voelt is al genoeg.

Allemaal bouwstenen waaruit ik je heb opgetrokken, jongen.

Ja, jou ook.
Niet alleen mijn huis.
Jij bent zelf ook een logisch verband.
Ook al ontken je dat voortdurend.
Jij ziet spoken.
Er staat iemand in de tuin.
Wat doet hij daar?
Hoe komt hij daar?
Het is midden in de nacht.
Een zwart vlak schuift voor een rood vlak.
Het rode vlak kantelt.
Vernauwt zich tot een streep.
Doorsnijdt het zwarte vlak.
Er daalt een blauwe cirkel neer, tergend langzaam.
Hij heeft de tijd.
De zwarte man strekt zijn armen,
enige malen, snel achter elkaar.
Doet hij gymoefeningen?
Bezweert hij de Doden?
Danst hij de Beestjesjeuk?
De blauwe cirkel wordt opgedeeld in sliertjes,
In diverse primaire kleuren.
De zwarte man krijgt een neerwaartse grijns opgeplakt.
Hagelwitte tanden. Boze mondhoeken.
Hij heet Harm.
Wat doet hij daar?
Hoe komt hij daar?
De gele en rode en blauwe sliertjes schieten weg uit beeld, als
jongejuffertjes
in een stomme film op de loop voor een onverlaat,
waarbij zij hoge, krioelende geluidjes maken,
schrille kreetjes slaken,
tot zij worden opgeslokt door een windvlaag.
Het zwarte vlak wordt een parallellepipedum en komt naar voren.
De neerwaarts grijns blijft ongemoeid.
Hij strekt zijn armen opnieuw, een paar keer, vlug.
De wind houdt aan. Blijft zuigen.

Jij praat met geesten.

Je praatte zelfs met m'n dooie broertjes die ik nooit gekend heb.

Je kwam ze tegen op de trap met de ongelijke treden.

Flip en Bab.

Snip en Snap.

Manchester broeken. Zelfgebreide vesten met dubbeltjes als knopen.

Speldjes van de F.N.V. Matrozenpetjes. Sandalen. Poezen op wielmpjes.

Mogelijkheden.

Hypotheses.

Constructies.

Ongeleefde levens.

Die ons met de neus op de franjeloze feiten drukten.

De geesten wilden voetbalplaatjes met je ruilen.

De geesten deden voor hoe je een korte broek moest tekenen, hoe je een paard moest tekenen.

Op een dag in mei (*mayday mayday!*) lieten de geesten je zwaluwnesten zien.

De geesten gaven je het recept voor een mengsel van peut en pek.

De geesten lieten je de lucifers zien waarmee ze de Rijksdag in brand hadden gestoken.

De geesten rolden een papieren pijltje met een stalen punt voor je om de Hindenburg mee uit de lucht te schieten.

Ze leerden je een fietsband plakken en scheepjes en vliegtuigjes vouwen.

Ze leerden je tot zeshonderdzesenzestig tellen.

Ze leerden je vieze woorden. Scheldwoorden.

En ze leerden je dammen en schaken en wolf en schapen en oppoten.

Ze gaven je een leren cowboyhoed die heel erg stonk en die later gestolen werd.

De geesten besmetten je met afflictie nummer 2: de vallende ziekte.

Ze leren je een chimpansee nadoen: knokkels naar voren, roze kont uitgestulpt naar achteren en schreeuwen maar.

Ze vertelden je hoe en waarom je honing maakt.

Ze vertelden je hoe en waarom je een transistor maakt.

Ze vertelden hoe en waarom je kinderen maakt.

Men neme.

Men geve.
Een hoopje klei.
Een bliksemingslag.
Twee geslachtsdelen.
Even erbij blijven
Voor het beste resultaat.
Regelmatige roeren.
Et voilà!

L'homme qui vit!

L'homme qui rit!

L'homme qui dort!

L'homme qui ment!

L'homme qui marche!

L'homme qui meurt!

Ze lieten je foto's zien van stapels uitgemergelde lijken, zorgvuldig uitgeknipt en verzameld, voor later, om het nageslacht voor te lichten over het seksuele mysterie van de oorlog.

Ze werden de witte man en de zwarte man.

De witte werd de baas, de heer en des huizes, op dag één en heeft daarna geen vin meer verroerd.

De zwarte zei alleen maar: geef acht!

Jij hoort stemmen.

Pas op! Er is een draaideur achter je!

Heel mooi! Plurabellissime!

Nequam!

Geef acht!

Jij kunt doen alsof je iemand anders bent. En toch vind ik het nog steeds moeilijk je te beschouwen als een acteur. Een acteur is degene die doet. Een acteur is een geest. Voor mij ben jij vooral lichaam.

Een lichaam dat de hele dag niks uitvreet.

En het interessantste deel van een voorstelling vindt plaats in de bovenste helft van het lichaam.

Maar jij kunt je anders voordoen dan je bent. En toch ben je voor mij nog steeds jezelf. Dat is het hele verschil.

En verschil moet er zijn.

Jij ziet kolonnes nonnen over het water van de Amstel lopen. (*gebaar van lopen*)

Jij ziet iemand de bloemen in zijn voortuin verven in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen.

Jij ziet een politieagent een partituur bestuderen, op de bijrijdersstoel van een politiebusje.

Jij ziet een vleugel op pootjes die tussen een wirwar van duiven voer van de tafel pikt.

Jij ziet je vader, gekruisigd op zolder bij je oma in Limburg, opgeprikt als een vlinder.

Het is niet mijn vader.

Het is niet mijn vader.

En het is niet eens Goede Vrijdag!

Niet eens Dodenherdenking!

Jij ziet het hoofd van de Lange Lijs-pop van je zusje door het raam boven de deur van je slaapkamertje kijken en je ziet dat ze jou ziet, in je bed.

Je schrikt!

Dat is het gezicht van God die niet bestaat!

Dat is het gezicht van de Heer der Duisternis die wel bestaat!

Enzovoorts.

Allemaal onzin.

Maar niet onlogisch.

Wacht.

Er kan nog een trein komen.

Je ontkomt er gewoon niet aan.

Na het stofzuigerritueel komt de zon als de wekker 13.13 u. aangeeft.

Wacht.

Het is nog te vroeg om het lijk in de glazen kist te verstoppen.

Nog te vroeg om iets door te geven of te herhalen.

Nog te vroeg om de klok stil te zetten.

Het is je lot.

Ook je verzetten tegen je lot is onderdeel van je lot.

Ook je verzetten tegen de logica van de logica is logisch, want ingebed in logica.

Ook als je je er niet bij neerlegt, moet je je erbij neerleggen.

Dan kun je hoog en laag springen, zeggen wat je wilt, nog zo raar uit de hoek komen, al ga je op je kop staan... het is en blijft toch altijd jouw

stem die ik hoor.
Niet de stem van die verpieterde aardworm die je zo graag wilt spelen.
Dat weet ik uit ervaring.
Dus heb ik recht van spreken.
Wat weet jij nou uit ervaring?
Had jij ooit open wonden aan je benen van de kou?
Heb jij ooit honger geleden?
Ben jij er ooit op uit gestuurd om voedsel te zoeken in een steegje of
sperziebonen te gaan halen in de Beemster om op de dijk staande
gehouden te worden door een Wehrmachtsoldaat genaamd Helmut,
bijnaam Mutti, die je dwingt al je bonen op de grond te laten vallen en
door te lopen terwijl de merels in de bomen kwetteren en de kauwen je
uitlachen?
Wat weet jij nou helemaal?
Voor jou zijn het symbolen.
Waarin je je lekker kunt inleven.
Voor mij is het harde werkelijkheid.
De werkende werkelijkheid.
Voor jou is de vraag: je wordt wakker als een kakkerlak of niet.
Ik *sliep* tussen de kakkerlakken.
Daar zeg ik niets nieuws mee.
Aah! Emotie!
Een erg machtige brandstof!

zesde scène

Fysiek geweld gebruikte ik zo min mogelijk als opvoedingsmethode.
Daar heb ik achteraf wel spijt van gehad.
Ik had je alle hoeken van de kamer moeten laten zien.
Ik had je tegen de vlakte moeten meppen.
Ik had je broodmagere rotkop moeten stukslaan en uitpersen als een
rotte bloedsinaasappel op de roltrap van de Bijenkorf.
Eén keer heb ik je geslagen.
Een mokerslag op je rug.
Hand. Romp. Ruggengraat. Ribben. Schouderbladen.
Omdat je je zusje aan het pesten was en er niet mee op kon of wou
houden.

BAF!

**A-wap-bammehoela, a-wapbamboem! Nisjni nosjni nasjni
nusjukwakskwokskwok! Vuurwerk! (*gebaar voor vuur*) D-day!
Shikisokusekū, kūsokuzeshiki!**

Ik voel het nog.

Bij wijze van spreken.

Psychisch geweld was meer mijn fort.

Daar ben ik uitzonderlijk goed in.

Daar had ik succes mee.

Kijk maar wat er van je geworden is.

Een zenuwenwrak dat toch gewoon doet waar ie zin in heeft.

Wat wil je nog meer?

En één keer, op een vroege zomerdag in juni, heb ik je in je pyjama op
het balkon gezet omdat je maar bleef zaniken om een glaasje water.

Dat deed je om ons te pesten. Dat weet ik zeker.

Dacht je dat ik het niet doorhad?

Pestkop!

Ik zette je op het balkon dat los van het huis in de loze ruimte zweefde.
In de flonkerende sterrennacht, alleen met het gesuis van de wind en
de kou van het heelal.

Daar heb je later veel profijt van gehad.

In je werk.

En als mens (*maakt gebaar van mens*).

Als levenskunstenaar.

Als angstkunstenaar. Als hongerkunstenaar.

Als monumentale monomanische zen-zen-zenuwenlijder.

Als mesjokke spijbelaartje, fraudeurtje, afkijkertje, spiekertje, gluurdertje, zienertje aan de Gemeente Universiteit.

Daar heb je leren huilen in de nacht. (*gebaar van extreem verdriet*)

Dankzij mij.

Als een wolf. (*gebaar voor wolf (V-teken)*)

Overleefd door zijn gejack dat tot in Reykjavik te horen was.

Dat ik aanbeden wilde worden, is helemaal niet waar.

Dat liegt ie.

Maar gezag moet er zijn.

Het gaat tenslotte toch niet om zo maar een uit de lucht gegrepen probleem, om een glaasje water, maar om de cruciale vraag hoe wij moeten leven, of niet soms?

Met andere woorden hoe bedenken en maken wij een ideale staat die zo ideaal is dat hij de ideale staat overbodig maakt?

Schaffen wij het verdriet af?

Komt er een verbod op leed?

Dereguleren wij de leugen en de wreedheid?

Vindt de dag van morgen niet meer plaats, omdat Tijd en Ruimte gisteren zijn gecrepeerd?

Wordt de Apocalyps afgekondigd als een overheidsmaatregel?

Geven we de mensapen stemrecht?

Of de aapmensen zwijgplicht?

Is niet die samenleving het best georganiseerd waarin elk individu afzonderlijk, als we het hebben over de zorg voor een ander, hetzelfde verstaat onder de *unisono viva voce fortissimo* uit te spreken woorden 'van mij' en 'niet van mij', 'mijn' en 'dijn', 'eigen' en 'niet eigen,' 'in' en 'uit', 'inburger' en 'uitsmijter', 'binnenwipper' en 'buitenmepper', 'binnenkomer' en 'buitenstaander', 'gemeenschappelijk', 'ongemeen schappelijk' en 'gemeen onmaatschappelijk'?

En lijkt een ideale samenleving daarin niet heel erg op een gezin en dat gezin weer heel erg op een individu? Als bijvoorbeeld een van ons zijn vinger bezeert, wordt dat dan niet waargenomen door de hele gemeenschap, de hele familie van vitale lichaamsfuncties, die zich uitstrekken naar de geest voor 'integratie' met het dominante deel,

oftewel het gezins-, stam- of staatshoofd?

Wordt de pijn die een deel lijdt dan niet gevoeld door het geheel, ook al is het maar een deel dat die pijn lijdt?

Zeggen wij daarom ook niet dat die persoon pijn heeft áán zijn vinger, bijvoorbeeld het topje eraf, bij het snijden van een ui? (*maakt middelvingergebaar*)

En gaat dat ook niet op voor onverschillig welk ander onderdeel van het menselijk lichaam, zowel voor een onderdeel dat bekommerd en gekweld verdriet lijdt van pijn als voor een onderdeel dat zorgeloos en zalig geniet van genot? (*nogmaals het gebaar met de middelvinger*)

Nogmaals, lijkt de best bestuurde samenleving daarin niet heel erg op zo'n organisme dat we moeten voeden en onderhouden en oefenen?

(*zet tropenhelm op*) En werd die gedachte niet al haarfijn aangevoeld en als het ware rudimentair symbolisch vormgegeven en ten tonele gevoerd aan het hof van de koning van Monomotapa, waar als de koning een of andere slechte eigenschap bezat, of een of ander lichaamsgebrek, een afwijking, een handicap, zijn hovelingen en dienaren hun best deden hem hierin na te volgen? Had de koning de pest in, dan waren zijn hovelingen chagrijnig. Was de koning mank, dan hinkten zijn hovelingen. Had de koning aambeien, dan kweekten zijn hovelingen aambeien.

Kijk.

Kinderen opvoeden is net zoiets als honden fokken.

Zeg nou zelf:

Worden bij het fokken van honden om het even welke honden gebruikt of nemen ze daarvoor zoveel mogelijk de beste exemplaren?

De jongste, de oudste of het liefst de honden die op hun sterkste zijn, op de toppen van hun kunnen?

Als ze niet zo te werk zouden gaan bij het fokken van honden, zou dan de kwaliteit van de hond als soort veel minder worden, ja of nee?

En zou het met paarden en katten en varkens en valkparkieten en koikarpers en met andere soorten dieren, zoals hamsters en goudvissen en slobbeenden, heel erg anders zijn gesteld?

En wat voor eisen zou dat stellen aan de capaciteiten van de regering als het net zo zou zijn bij mensen?

Is dat echt zo'n heel groot 'als'?

Is het niet zo dat een goeie hond van nature heel aanhankelijk is als hij

de mensen kent en aan ze gewend is en op vreemden precies omgekeerd reageert?

En dat onze trouwe viervoeter aanslaat als hij een vreemde ziet, zoals een postbode, ook al heeft die hem nooit iets gedaan, en bekenden enthousiast en kwispelend begroet, ook als ze hem niet speciaal hebben vertroeteld?

Heeft u zich daar nooit over verbaasd? (*drie passen naar achteren om verwondering over de afwezigheid van verwondering uit de drukken*)
Of vindt u dat honden laffe beesten zijn omdat ze het ruiken als je bang bent?

Is het niet eerder zo dat een hond over een soort aangeboren wetenschappelijke aanleg moet beschikken, over een bepaald kritisch vernuft, als hij op basis van kennis 'eigen' en 'vreemd' uit elkaar kan halen?

Kunnen we er dan ook niet van uitgaan dat ook mensen van nature een wetenschappelijke aanleg en een kritisch vernuft moeten bezitten, als we willen dat ze lief zijn voor hun eigen mensen en bekenden?
Laten we ervan uitgaan dat die eigenschappen, wetenschappelijke aanleg, een fel temperament en daarbij uitstekende fysieke kwaliteiten, bij bepaalde jonge mensen af- of aanwezig zijn – en nu komen we bij de crux – wat voor opvoeding moeten we ze dan geven om ontaarding van het systeem te voorkomen?

Is het niet zo dat bij elke activiteit alle begin niet alleen moeilijk, maar ook het belangrijkste is, vooral voor een jong en teer en onschuldig scheepsel dat zich juist in die periode laat kneden en ontvankelijk is voor ieder stempel dat je er als opvoeder op wil drukken?

Waardoor wordt nu de geestelijke ontwikkeling van het jonge, tere, onschuldige, onwegwijze en ontvankelijke scheetscheepsel dat ieder kind is voor een groot deel bepaald?

Ga je kinderen meteen de waarheid vertellen?

Van de eerste en de laatste dingen des levens?

Van de eerste woorden en de laatste?

Of laat je dat aan anderen over?

Maar wat ze van anderen te horen krijgen, kan toch waar zijn of onwaar?

Moeten we dan zomaar toelaten dat onze kinderen als ze klein zijn allerlei willekeurige en onzinnige verhalen te horen krijgen van zomaar

de eerste de beste beunhaas en pennenlikker en dat ze idiote ideeën krijgen die meestal in strijd (*gebaar van strijden*) zijn met de ideeën die ze volgens ons als volwassenen als ze groot zijn zullen moeten hebben?

Dat ze leren dat eigendom diefstal is en dat het goed is om geld te stelen?

Dat het verkeerd is om de waarheid te zeggen?

Dat het goed is om dingen op te kroppen?

Dat het verkeerd is om mensen met rust te laten?

Dat het goed is om je neus in andermans zaken te steken?

Dat het verkeerd is om je zaak door andermans strot te douwen?

Dat je pas onderscheid moet maken tussen mijn en dijn als je weet wat mijn en dijn is?

Dat het goed is om dingen kapot te maken omdat scheppen ook een vernietigende kracht is?

Dat het verkeerd is om te suffen en je te vervelen?

Dat het bevrijdend is om in elkaars gezicht te hoesten, kotsen, schijten?

Dat het van de gekke is om elkaar niet te traumatiseren of te discrimineren?

Dat ze leren dat Bill Gates een hagedis is?

Dat het niet goed is om in samenzwerings-theorieën te geloven omdat het altijd erger is?

Dat jongens leren hoe ze hun nagels moeten lakken?

Dat meisjes leren hoe ze iemand in de rug moeten schieten?

Dat het fout is om liedjes te zingen als je met iets bezig bent?

Dat goed en kwaad bestaan en niet dat ons denken dat ervan maakt?

Dat onthechting niet tegen verlangen op kan?

Dat zelfbeheersing geen partij is voor ambitie? Echte, gezonde, niets ontziende ambitie?

Dat het goed is om een *machine* te zijn, een vlammenwerper, om alle kinderdagverblijven, bejaardentehuizen, opvangcentra, scholen, bibliotheken, stadsschouwburgen en andere geestelijke abattoirs zoals musea, en vooral de misselijk makende *Victory Boogie Woogie* met afgewerkte wonderstookolie in de hens te zetten?! We moeten de universiteiten plat bombarderen! We moeten uit gaan en NAVO-luitenant-kolonel b.d. Aupick om zeep helpen! Weg met die ouwe ronde

tafel! Fuck Shakespeare! Maak *gehakt* van de krachten en de machten van het Onbekende! Trap de mysterieuze *open* deuren van het Onmogelijke in! Gevaarlijk leven! **No fun, no limit, no future!** De schoonheid, de **nieuwe** schoonheid van *agressie, snelheid, waarheid, originaliteit! Coraggio, audazione, ribellione!* De man achter het stuur steelt het VUUR! **VUUR!** (*gebaar voor vuur*)

VROEAAAAAAAAAAAAAP!

FOED FOED FOED!

GOED FOED FOED FOED!

Of dat ze allerlei verhalen te horen krijgen over gebeurtenissen en personen waarover wij geen historische, juridische of statistische gegevens hebben of erger nog, die volkomen uit de duim gezogen zijn, zoals Toon Summoned Skull, Warrior Dai Grepher, Amazon Chain Wielder en Solar Flare Dragon, om nog maar te zwijgen van Blue Eyes White Dragon en Makyura the Destructor of het Mensenbeest?

Al dat soort verhalen, zelfs als ze allemaal waar waren, bijvoorbeeld dat er in de vroegste tijden al allerlei verschrikkelijke misdaden zijn gepleegd, dat kindertjes naar kasteeltjes werden gelokt, seksueel werden misbruikt en aan mootjes werden gehakt door mannen met blauwe baarden en gedweeë vrouwen die dachten dat het erbij hoorde, dat men zijn eigen familieleden zou hebben vermoord in sportscholen en daarbuiten, dat hulpvragen niet werden gehonoreerd en dat hele gezinnen als gevolg daarvan jammerlijk omkwamen in de vlammen, dat zoons opstonden tegen hun vader en hem belachelijk maakten of zelfs mishandelden, dat kwaadaardige en wraakzuchtige geesten onder het woestijnzand wakker worden om met behulp van het Zevende Millennium Item Yama Yugi te vernietigen, moeten die en dergelijke verhalen zomaar aan jeugdige, onkritische personen worden voorgelegd?

Mogen wij die kinderen van ons aan dat soort verhalen blootstellen zodat ze uit hun al of niet leerzame lectuur de indruk krijgen dat ze als ze de verschrikkelijkste wandaden begaan in feite niets bijzonders doen, maar handelen zoals dat van oudsher is gedaan, in een eindeloze traditie van wandaden?

Of idem dito hetzelfde aan verhalen waarin uitvoerig beschreven wordt hoe de hoofdpersoon zo seksueel opgewonden raakt wanneer hij zijn vrouw ziet dat hij alles om zich heen vergeet en zich niet eens kan

inhouden tot ze binnenshuis zijn, maar meteen ter plaatse op de grond, in de lift, in de kleedkamer, in de kantine, op straat, om de hoek bij de snackbar, in de bibliotheek op de schaakafdeling, tussen de containers, op het gras in het park, in het vliegtuig, in de bosjes, in een weiland, achter de kleuterschool, in de duinen, in de coulissen, op de camping, in een roestig autowrak op een boerenerf, met haar de liefde bedrijft – we kunnen toch moeilijk verwachten dat zulke passages bijdragen tot de ontwikkeling van het morele gehalte van de jeugd?

En in verband daarmee: moeten wij toelaten dat een schrijver zijn verhaal geheel vertelt in de directe rede en dus doet alsof hij iemand anders is, of alleen een deel van zijn verhaal, en zo ja, welk deel, of mogen we helemaal niet toelaten dat hij iemand anders nadoet en voorstelt?

Met andere woorden: moeten we de mensen die onze samenleving straks moeten aanvoeren en beschermen wel leren in de huid van verschillende personages te kruipen?

Denkt u niet dat je inleven in iemand anders onvermijdelijk invloed heeft op het karakter van het eigen personage, omdat je dan het *echte* leven ook gaat opvatten als een rollenspel, als *theater* en, bijvoorbeeld, om waar wat te noemen, het gezinsleven als het theater van de *macht*? En is de *macht* van het theater niet ook tegelijk de magie van het theater, namelijk dat je *alles* gelooft?

Dat de pafferige, weke, eigenlijk typisch vrouwelijke en ronduit ziekelijke neiging tot medelijden die daarbij wordt versterkt, minder makkelijk in toom te houden is bij persoonlijke ervaringen?

En heeft u niet gemerkt dat iets wat je van jongs af nadoet ten slotte een gewoonte en een tweede natuur wordt, helemaal als we ervan uitgaan dat één persoon maar één ding tegelijk kan doen, maar één opdracht een beetje naar behoren kan uitvoeren en dat iemand die meerdere dingen tegelijk onderneemt bij geen daarvan enig noemenswaardig zoden aan de dijk zettend succes zal weten te behalen, zoals het al onwaarschijnlijk, zo niet onmogelijk is om twee ogenschijnlijk zo dicht bij elkaar liggende vormen van uitbeelding en voorstelling als het schrijven van of zelfs al het spelen in komedie en tragedie tegelijk goed te beheersen, of tegelijk een goed acteur en een goed toneelschrijver te zijn?

Ja?

Dus?

Dus als nu de kinderen die we verzorgen en opvoeden zich tot fatsoenlijke mensen moeten ontwikkelen, tot de gedroomde en verhoopte deskundigen op het gebied van de vrijheid en veiligheid, tot onze beschermers en hun broeders' hoeders, kortom, tot echte mannen, *echte, richtige Männer*, ook als die mannen vrouwen zijn, moeten wij dan toelaten dat zij zich op commando van een machtswellusteling met honingzoete Vlaamse tongval of bars Heerjansdams accent inleven in een vrouw die aan één stuk door vit op haar man, die krom loopt van de kramp omdat ze ongesteld is of als een manufacturier zo ziek van verliefdheid of in pijnlijke barensnood verkeert, of in de huid kruipen van onderknuppels met hun onderknuppelbestaan, of in die van minderwaardige, laffe mensen, slechte mensen, domme mensen, fascistoïde fatjes, psychopathische koks, agressief achterlijke minkukels en boerenkinkels die onbeschaamd trots zijn op hun stupiditeit en elkaar verrot schelden, in de zeik nemen, belasteren, al dan niet bezopen, of in die van clowns, narren, gekken en andere geestelijk gestoorden, of in ontaarde zoons en ontspoorde dochters?

Kunnen acteurs hun gezicht niet beter aan de kapstok in de kleedkamer hangen?

Of juichen wij het toe dat mensen hun maskers worden om op een kwaai dag de gruwelijke ontdekking te doen dat daarachter niets meer schuilgaat, alsof er 's nachts, in onze slaap, met superglue een clownsmasker op ons gezicht is geplakt en wij, als we bij het tanden poetsen in der spiegel kijken, het verschil niet eens merken?

Ich war Hamlet BLABLA!

Mogen ze zich dan wel inlaten met de uitbeelding van het gehinnik van een paard, de lol van een knol en het geloei van een koei, van het perspectief van een opgezette eekhoorn, van de zuurgraad van een citroen of van de temperatuur van het binnenste van een kroket, of van een bruisende en klotsende en kletsende kabbelende en babbelende en wel hier en ginderende rivier of van de dreunende zee in eindeloze deining, van het rommelende onweer en de zinderend scherpzinnige bliksemflits?

Is het niet beter dat zij wel op de hoogte zijn van het bestaan van dat soort natuurfenomenen in het algemeen en van drift, waanzin,

psychische gebreken en emotionele afwijkingen en misvormingen in het bijzonder, zonder dat zij zichzelf in dat soort fenomenen of gedragingen hoeven te verplaatsen?

Kunt u de redenering nog volgen?

Ja?

Bent u het dus met me eens dat een in ethisch opzicht hoogstaand en dus fatsoenlijk denkend persoon eerder iemand is die tegen een gehandicapte zegt: dan had u maar niet gehandicapt moeten worden dan iemand die doet alsof hij het zelf is?

He war Hamlet BLABLA! Heil Coca Cola!

Is het ook niet zo dat een hoogstaand persoon niet zal denken dat de dood voor iemand van zijn eigen niveau, voor een vriend, iets verschrikkelijks is?

Als zo'n persoon doodgaat, zal hij of zij dan ook geen emotioneel misbaar of sentimentele trammelant maken alsof hem of haar iets vreselijks is overkomen?

Kunnen we er immers niet van uitgaan dat dit soort personen aan zichzelf genoeg heeft om het leven vorm en inhoud te geven en in die zingevende activiteiten veel minder dan andere personen van zijn medemens afhankelijk is?

Zal voor zulke personen het verlies van een dierbaar familielid, of eventueel van hun kapitaal of iets dergelijks, ook lang niet zo'n absolute ramp zijn?

Zullen zij, wanneer hun iets dergelijks overkomt, dat niet bijzonder rustig en ingetogen en waardig verwerken? (*gebaar van extreem verdriet*)

En zou het dan dus ook geen volkomen gerechtvaardigde overheidsmaatregel zijn om passages uit een toneelstuk te verwijderen waarin de hoofdpersoon van een drama – die daarin wordt voorgesteld als een prima vent, als een voortreffelijk, maar door het lot op de proef gesteld mens – door zulke gebeurtenissen hevig geëmotioneerd, buiten zichzelf raakt?

Het kan toch niet zo zijn dat de kinderen die wij opvoeden voor de bescherming van het land een voorbeeld gaan nemen aan gedetailleerde beschrijvingen van gekte, hulpeloosheid en onzekerheid of andere emoties die tot evenwichtsstoornissen en maligne paroxismale positieduizeligheid of zelfs tot verlies van evenwicht

leiden, zoals heftig gelach om humor die leuk is of leuk bedoeld – of vindt u van wel?

Nou, u kent toch vast wel van die komische scènes of lach-of-ik-schietgrappen en -grollen, waarvoor je jezelf zou schamen maar waarvan je in lachen-gieren-brullen uitbarst en die je niet om hun lage peil verafschuwt als je ze in een toneelstuk, van een komiek of in de dagelijkse conversatie hoort?

Gebeurt niet hetzelfde, zoals we gezien hebben, met het medelijden, als je het element dat je met behulp van je verstand in bedwang hield vrij spel geeft, in het geval van de grap, de angst dat je platvloers en vulgair wordt gevonden op het moment dat je een grap wilde maken? En is het niet zo dat degene die dat element op die manier en op zo'n moment de ruimte laat, er vaak ongemerkt toe komt ook van zijn persoonlijk leven een klucht, een farce, een grap, een grol, een flauwe mop te maken?

Nou dan.

Dat het verkeerd is om geld te stelen, is trouwens niet eens een echte bewering.

Je kunt net zo goed zeggen: geld stelen!

Let maar op. Ik zeg gewoon:

Actie!

Geld stelen!

Je kunt net zo goed zeggen:

Spring te paard over de muur van Hadrianus en land in de sneeuw!

Verplaats de Queen of Soul als ik Lady Day vier!

Want we moeten afscheid nemen van de Griekse helden die met Cassandra streden om de waarheid. (*gebaar van strijden*)

zevende scène

Ander voorbeeld.

Begin je met de dingen die we moeten?

We moeten ademen.

We moeten bewegen.

We moeten lopen.

We moeten rennen.

We moeten winnen, alle dagen winnen.

We moeten naar de wc.

We moeten onze billen afvegen, met daartoe door de overheid beschikbaar gesteld wc-papier.

We moeten onze eikel reinigen, tot achter het randje. (*gebaar voor het reinigen van de eikel, tot achter het randje*)

We moeten onze handen wassen.

We moeten ons scheren.

We moeten ons wegscheren.

We moeten telefoneren, zondags, zondags, *immer wieder sonntags*.

We moeten van elkaar houden.

We moeten lief zijn voor elkaar.

We moeten eenvoudige daden van vriendelijkheid en rechtvaardigheid verrichten.

We moeten slapen. (*gebaar voor slapen*)

We moeten drinken.

We moeten water drinken.

We moeten een glaasje water drinken.

We moeten schuimend bier drinken en doorzichtige jenever.

We moeten schlagers zingen en marsliederen.

We moeten geld verdienen.

We moeten geld verdienen als water.

We moeten werken, werreke, werreke, werreke! (*gebaar voor werken*)

We moeten doen.

We moeten laten.

We moeten laten doen.

We moeten eten.

We moeten de spijsvertering op gang houden.

We moeten netjes eten aan tafel.
Maar tafelmanieren gelden voor het hele gezin maar niet voor de heer des huizes.
Niet lezen aan tafel.
Niet praten aan tafel.
Niet praten met je mond vol.
Niet met je voeten op tafel.
Niet opstaan van tafel.
Niet met je vork in het stopcontact poeren.
Alles opeten.
Persoonlijke hygiëne is belangrijk.
Daarom knipte ik mijn nagels onder het eten.
Daarom maakte ik mijn oren aan tafel schoon met wattenstaafjes, tandenstokers of de punt van het heft van een mes.
Belangrijk onderdeel van iedere opvoering, eh... opvoeding.
Het openen van de oren.
Minstens zo belangrijk als het gebeuren van de gebaren.
Ik benutte de maaltijd ook om andere nuttige dingen te doen zoals punten slijpen en puisten uitknijpen bij je grote zus.
Anders was daar nooit tijd voor.
En de kabouterijtjes doen het niet.
Ik zal je nog een voorbeeld geven.
Mijn eigen vader, die slager was, en een reus, een beer van een vent, had een legendarische, allesbehalve koosjere vraatzucht.
Hij at niet. Hij schranste.
Als een bootwerker. Als een Moloch.
Als een blonde boer verdwaald in de derde dimensie op een bleekveld.
Als een zwartgerokte bisschop aangespoeld uit zee, *back to basics*.
Hij schrokte, smakte, prakte, slurpte, kluifde en morste dat het een aard had.
Als hij een karbonaadje at, at hij dat met bot en al.
Jus en splinters spatten in het rond.
Het gekraak was oorverdovend en tot in de wijde omtrek te horen.
Men zou zeggen: een luchtbombardement met strooibiljetten in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen.

Een goddeloos onweder.
Een straaljager die door de geluidsbarrière gaat.
Als hij mes en vork hanteerde, hield hij ze vast als
massavernietigingswapens die elk moment dodelijk konden toeslaan.
Hij had een mond als een hooischuur.
Het was een huis van ademen met een rosbiefrood plafond.
Zijn spijsvertering was een ring van Moebius.
Een eindeloze achtbaan van voeding, vertering en verwerking.
Zijn slokdarm was van gewapend beton.
Hele karrenvrachten aan voedselvoorraden verdwenen erin.
Vlees van zowel telganger als herkauwer en gevogelte. (*gebaar voor
vogel*)
Gebakken eieren met suiker.
Geprakte knakworstjes.
Hectoliters juliennesoep.
Kippenlevertjes opgetast als piramides.
Sappige koteletjes zo groot als wagenwielen.
Sukadelappen gestoofd in badkuipen.
De taaiste zeentjes werden geduldig vermalen in zijn machtige
klapkaken.
Zijn plek aan tafel was een slagveld, een laat abstract
depressionistisch meesterwerk van voedselresten. Biefstukbloed.
Aardappelkruimels. Vanillevla. Gedecimeerde moorkoppen.
Hij vrut pakhuizen, boerderijen, racebanen, kastelen, forten,
ruimtestations.
Alleen gember vrut ie niet.
Dat rook ie op een kilometer afstand.
Als er gember in zijn voedsel zat, ontstak hij in een radeloze,
machteloze woede die heel onze bekende wereld deed schudden op
haar grondvesten.
Dan trad hij buiten zichzelf.
Dan was hij zichzelf niet meer.
Dan gooide hij al je speelgoed op de brandstapel en trapte hij de hele
huisraad aan gort, en het hele huis, tot er niets meer van over was.
Een fundamentele afwezigheid van wat dan ook.
Een kaal, zompig, mistig landschap.

gangster 2 Hoe komen we hier nou weer terecht, Charlie? Ik begin trek te krijgen van al dat gepraat over eten. Een broodje paling met satehsaus zou er wel ingaan.

gangster 1 Kop dicht, Gerrit! Graven!

gangster 2 Om met onze eerste schepper te spreken: wat maakt het allemaal uit... Als je maar lekker bezig bent, zeg ik altijd maar.

gangster 1 Zeg je altijd maar... Maar wat, Gerrit? Maar wat?

gangster 2 Wist ik het maar, Charlie, wist ik het maar...

Speel nu verder.

Na afloop herinnerde hij zich niets meer en lag hij vredig te ronken en zijn roes uit te slapen, opgenomen in het landschap, als onderdeel van het landschap, opborrelend uit de drassigheid die hem omgaf...

Als een snurkend veenlijk.

Maar dat was nou eenmaal zo.

Niet meer na te gaan.

Niks aan te doen.

Niks meer aan te doen.

We moeten het ermee doen.

Met het uitzicht wat we hebben.

Met de taal die we hebben.

De grond waarop we staan.

Het terrein. Het strand. De duinen. Het doolhof. Het spiegelpaleis. Het decor.

De wereld.

Enzovoorts.

Even recapitulieren.

Volgorde is belangrijk.

Dezelfde woorden in een andere volgorde betekenen heel iets anders.

Vader vermoordt zoon.

Zoon vermoordt vader.

Zie je wel?

Ander voorbeeld.

Vader leest zoon de les.

Zoon leest vader de les.

Vader!

Zo houd je toch geen vork vast!

Vader antwoordt door zoonlief op te eten.

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Nog iets anders van je dienst, jongen?
Vader neemt er eentje op de goede afloop, en nog een, en nog een...
Vader heeft een slokje teveel op.
Zoonlief wordt uitgekotst.
Waarna hij met behulp van zijn broers vader overweldigt, in stukken
sniijdt en in de Tartarus dumppt.
Dat is van alle tijden.
Illo tempore, hoc tempore...
Het gaat altijd om de constructie.
Als je iets bouwt gaat het om de constructie.
De rest is franje.
Of onzin. Jij bent ook zo'n constructie.
Opgebouwd uit mijn indrukken die ik van je heb.
De rest is franje.
Overbodige franje.
Als ik iets over jou zeg, zeg ik iets over de bakstenen van mijn
indrukken van jou.
En niet alleen over mijn feitelijke bakstenen, maar ook voor de
mogelijke.
Je bent ook een hypothese.
Een mogelijkheid.
Ook als ik je nooit meer zie (wat ik jammer vind, want wat heb je
eraan?), hoe kwaad je ook bent, je blijft een mogelijke ervaring.
Dat hoort allemaal bij de constructie die ik van je maak, al dan niet in
het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve
van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van
de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen..
Het verleden dat we delen.
Waardoor ik weet dat je bijvoorbeeld niet zomaar in rook opgaat.
Een demon van rook, een abstracte non-entiteit,
Een afwezigheid, een afwezigheid,
Een wazige wolk gezeten op de wateren,
Nu eens gezien, dan weer verduisterd,
De koningszoon der smarten!
Wacht, ik bel 'm wel even...
Ik ben er nu even niet
Maar spreek een boodschap in na de...

Je bent een muur.

Wees blij. Je bent geen willekeurige, hopeloze, losse hoop stenen aan een winderig grindpad op een heuvel.

Al zie je jezelf wel zo.

Je houdt jezelf voor de gek, zoals gewoonlijk, want dat is ook een constructie.

Je zegt dat je niet voor me bestaat.

Maar dat ik nooit aan je denk, omdat ik je uit m'n hoofd gebannen heb, wil toch niet zeggen dat je niet bestaat?

Kom op nou!

Denk nou toch een keertje na!

Nee.

Wacht.

Denken kunnen we allemaal. (*maakt gebaar van allemaal*)

Nadenken ook.

Dóórdenen, daar gaat het om.

En je kunt niet iets denken dat niet logisch is.

Onthou dat nou toch 's een keer.

Wacht.

*(Er valt een blauw touw uit de lucht, H. pakt het op, bestudeert het en klimt er langzaam aan omhoog.)*Een herinnering.

Een ondervoede herinnering.

We zitten in een auto.

Op een betrekkelijk nieuwe weg

Van A naar B.

De autoradio staat aan. Vreet geluid.

Het sneeuwt.

De witte weilanden verspreiden een blauw licht.

Er wordt niet veel gepraat.

Je hebt het over een film die je gezien hebt.

Hij is vergeten welke.

Iets met blanke slavinnen. Witte tot slaaf gemaakte wijven.

In de Winston was het.

De bioscoop die is afgebrand.

Waar kerels de hele tijd opstonden om naar de wc te gaan.

Je rilt.

Ik parkeer de auto op de vluchtstrook, want we kunnen niet verder.

We zijn ingesneeuwd.
Gestrand.
Ontkennen helpt niet meer.
Negeren ook niet.
Ik stap uit en haal een dekentje uit de achterbak.
Ik leg het over je bibberende knieën.
We rijden stapvoets verder,
In colonne door de sneeuw.
Enzovoorts.

achtste scène

Zoon, ik wil iets met je delen.

Een droom die ik had.

Of liever gezegd een droombeeld.

De droom zelf verdwijnt sneller dan je het woord 'droom' kunt uitspreken in de onzegbare nevelen van de vergetelheid.

Om het even cru te zeggen.

Een droom wil helemaal niet onthouden worden.

Je kunt ze opschrijven, nummeren van 1 tot 9, of van 9 tot 9999, maar het overgrote deel vervliegt in de mist van de wakende toestand.

Het is dus een restant. Een fragment. Een ruïne. Een flits.

Of misschien was het helemaal geen droom, waarin ons onderbewuste orde probeert te scheppen in de chaos van de evenementen van alledag, misschien was het meer een visioen van een wereldbeeld of een oerbeeld zoals men ondergaat in klaarwakkere toestand.

Sowieso een vraag die mij al langer bezighoudt: slaap ik of waak ik?

Droom ik of spook ik rond in de droomwereld van iemand anders?

Maar van wie dan?

En waarom, Herman, waarom?

Vragen, vragen, weg ermee!

Waarom vragen naar de status van iets als je het recht voor je neus hebt?

Het was een beeld, laten we het daarop houden.

Badend in een overweldigend wit blauwachtig licht, puur als een baby, alsof we ons op de eerste bladzijde van een nieuw schetsboek bevonden.

We stonden op een hoge, wankelende ladder, zo'n doorbuigende ladder die glazenwassers vroeger gebruikten, toen dat nog mocht van de overheid.

Helemaal bovenin, jij aan de zijkant, ik in het midden en we waren op zoek naar iets, iets dat we zouden moeten kunnen vinden in een inbouw keukenkastje in de hoogte, aan het einde van de ladder.

Niet opzij kijken, want dan val je!

Het kastje ging schuil achter een berg ondefinieerbare rommel die we eerst moesten verwijderen.

Glasgeblazen zwanen en katten. Fossielen. Schelpen. Cactussen.
Een vingerhoedje met illusies.

Washandjes met smurrie.

Een koperen centenbak, zoals door orgeldraaiers gehanteerd.

Ik herinner me ook vaag een bak brandende uien, in kranten
gewikkeld.

Vermoedelijk waren er ook boeken, want de rotzooi was neergekwakt
op een plank die onmiskenbaar een boekenplank was.

Bordeauxrood.

We veegden de plank zonder pardon schoon.

De troep verdween in de diepte onder ons.

We haalden allerhande sleuteltjes tevoorschijn om het kastje te
openen.

Krik krak! Grč, grč!

Maar zonder resultaat.

Ook de sleuteltjes verdwenen een voor een in de diepte als we ze
uitgeprobeerd hadden.

Toch was het een mooi moment.

Een moment waarop we elkaar lachend en vrolijk en uitgelaten
aankeken en werkelijk één waren.

In de wereld van de gelukkige.

Een wolkenloze lucht, zonder omtrek of middelpunt.

Zwembadgeluiden. De geur van chloor, een koor van kleur.

Pianomuziek waarin je kon liggen en uitrusten.

Ik gaf je een hand.

Ik wens je het allerbeste, jongen, zei ik.

Ik voorspel je een schitterende toekomst.

Ik wil je nog twee dingen meegeven.

Een kind is de samenscholing van alle angsten.

Een kind is het slagveld van de ouders.

En als je bang bent voor vrouwen weet ik ook wel een manier en een
plek om daar vanaf te komen en waar je geheel tot je recht zal komen

in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten
behoefte van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de

gevolgen van de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen
getroffen door de regering.

Dat was het.

Meer is er niet blijven hangen.

Nu jij weer.

Actie.

Schelden.

Schoft! Smiecht! Ploert! Bibberkop!

Waarom heb je me verwekt?

Vraag je.

Ik wist het niet.

Wat? Wat wist je niet?

Ploert! Smiecht! Schoft! Bevermuil!

Vraag je.

Ik wist toch niet dat jij het was.

Zeg ik.

Je moet de waarheid niet verwarren met de realiteit.

Zeg ik.

De waarheid is ook maar een afbeelding van de realiteit.

Zeg ik.

Smiecht! Schoft! Ploert! Bobbelsmoel!

Zeg jij.

Allemaal woorden waarvan je niet eens weet wat ze betekenen.

Daarom probeer je ze maar uit. Op mij.

In de praktijk.

Ploert! Schoft! Smiecht! Blubberbek!

Je was er toch zelf bij?

Zeg jij.

Dan wist je toch wat voor vlees je in de kuip had?

Dat het beter was geweest als jij zelf nooit geboren was?

Ouwe?

Ouwe?

Met afflictie nummer 3 – ouderdom – geslagen verwekker?

Dat ie je verwekt heeft is een eigenschap van je vader, maar niet van de vader van je broer, of van mij, Herman.

Je spreekt jezelf tegen als je zegt dat je vader niet degene is die je verwekt heeft, maar niet, ook al is het niet waar, als je zegt dat degene die jouw broer verwekt heeft niet jouw vader is, of als je zegt dat ik, Herman, jou niet verwekt heb.

En *pater semper incertus est*.

De vader is altijd onzeker.
Dat zijn de bouwstenen die je in de gaten moet houden.
Als je weer eens wat op je lever hebt.
Al heb ik nog steeds geen idee wat je nou eigenlijk beweert.
En daarmee zijn we weer terug bij af.
Wat wil je er nou precies mee uitdrukken, met die zogenaamde brief van je?
Een verklaring van de feiten?
Een oorlogsverklaring aan de feiten?
Bijvoorbeeld.
Witheet, manisch, panisch, vliegt het groentje naar het middels beton van het zandhagedis- en rugstreeppadprobleem verlorene quadrant met het Formule 1-circuit.
En in de Islamitische Staat springt de Arabische dekhengst Henry the Horse over de muur *cuz he wants to 'ave sex too*.
Herken je jezelf daarin een beetje, zeikstraal?
Heb je het zo ervaren?
Of had je het zo kunnen ervaren, eikel?
Is er niet altijd een punt waarop je het anders zou kunnen ervaren?
Is dat misschien dat punt waarop je niet meer terug kan en waar jij nou al je hele leven naar op zoek bent?
Om het nooit meer anders te kunnen ervaren?
Verbaal gesproken kan je het altijd mis hebben.
Maar sommige dingen zijn nou eenmaal zo klaar als een klontje.
Augustus is de achtste maand, maar ook de naam van een Romeinse keizer.
Met het woord 'vroeger' bedoel je vroeger.
Je neemt een bepaalde plaats in de ruimte in.
Je neemt een bepaalde plaats in de tijd in.
Er was nooit iemand die mijn zoon was die niet een lange brief aan zijn vader schreef.
Ik heb geen zoon die niet mijn zoon was.
Enzovoorts.

scène 8^a

Ondertussen stormt Razende Roek de Ridder, vermomd als Dmitri de Paardenslager, rücksichtlos naar voren om Black Beauty uit de weg te ruimen. De laatste woorden die hij uit haar stervende mond optekende waren: Je hebt wel lef, sijbelaar!

Lang kon Roek alias Dmitri alias Fransje de Torenwachter niet van zijn overwinning genieten, want met een goed (*gebaar voor goed*) geplaatste, welgemikte, rechtse directe uppercut hielp een boertje van buut'n hem naar de andere wereld. De laatste woorden die het slachtoffer hoorde waren: Je hebt wel lef, zeiksnor! Alsof zijn trots hem overleven moest... Tenminste dat had je gedacht, dat had je gedroomd, in een alternatief universum, want in plaats daarvan schoof in de warrelklomp van de werkelijke werkelijkheid een ander zwart geblakerd boertje van buut'n doodgemoedereerd door van de zevende dag die een rustdag was naar de zesde, die een hele drukke dag was, want hij moest heengaan, doorgaan door terug te gaan om zich te vermenigvuldigen, *blundering into oblivion...*

Speel nu verder.

Oké, we maken er een toneelstukje van.

Het toneelstuk in een toneelstuk, in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding.

Het heet **&ZN**.

HERMAN, neringdoende in galanteriewaren te A., voor de klant 'met de verfijnde smaak', houdt een toespraak op de dertigste verjaardag van zijn veganistische zoon LUDWIG, bijnaam FRANSJE. Andere personages: DE ROOKMACHINE, ILLUSIES, diverse GASTEN, PERSONEN, PUBLIEK, KLANTEN, GANGSTERS, LEDEN van het MANNENKOOR TEUTONICA, dat vooral Wagner-liederen ten gehore brengt en waar HERMAN deel van uitmaakt, het rottende lijk van RICHARD WAGNER, DE BUURMAN alias HARM DE HEER DER DUISTERNIS alias DE PEDO MET DE IJSCOKAR en MOEDER, die wat later binnenkomt omdat ze zich heeft aangesloten bij een sekte die

in kabouters gelooft. Alle rollen worden gespeeld door LUDWIG, in zijn slaapkamer, een ruïne, samengesteld uit kapotte metaforen. Soms is het een eindeloze gang waarin hij af en toe zijn hoofd verliest. Of een ontmoeting heeft met een buitengewoon kwaadaardige eend.

(Toneel: de tuin van een statig, pre-industrieel maar toch post-kapitalistisch moederlijk walvisvaardersherenhuis ergens in de polder in de lage landen onder de zeespiegel waarin de toekomst gegrift staat, in zeespiegelschrift, dus helaas onleesbaar, 10.000 mijlen onder zee. Tuinfakkels zijn ontstoken, vuurkorven branden. Schitterend betekende slingers wapperen in de milde avondlijke oktoberbries. Er wordt een rookmachine aangezet om zwaarwichtige filosofische rookgordijnen te verspreiden, maar iedereen met een beetje hersens kijkt daar zo doorheen. Prikken mag ook. Voor de geestelijk minder bedeeden zijn gratis kaas- en mistprikkertjes bijgeleverd, want no one likes a smart-ass, zoals John Lennon het zo treffend formuleerde tegen roadie Neil Aspinall toen die voorstelde om aan het einde van de lp Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band het openingsnummer terug te laten komen als een soort toegift in de vorm van een reprise. Uit Johns reactie maakte Neil op dat hij het ook een goed idee vond en dat was het ook, want ze deden het, 51 jaar gelee! Op: een figuur met warrige, dus verwarrend wazige, licht grijzende hippiepruik waarin vele muizenissen en gebeurtenissen huizen. Vele muizenissen, vele gebeurtenissen, vele huizen, vele nissen! Hij houdt zich in wankel evenwicht op een stip op een aardappelkistje waarop een naambordje is bevestigd om aan te geven dat dit zijn adres is, dat wil zeggen de plek waar zijn huis woont. De man neemt even een hijs van de rookmachine en begint te spreken, want hij is...)

de spreker Komt dat zien, komt dat zien, dames en heren, liebe liebe Leute, queridos amigos, Freunde, Gäste, Familie mit Herkunft und Heimat ins Urland. Willkommen, kommt das sehen, Willkommen an das Sehen, an die Seen, unter den Meeren! Komt dat zien, maak dat mee! Jarige Job viert feest! Er is er een jarig, nou wij zijn het ook, ja!

de rookmachine Ughe ughe ughe!

de spreker Ja, lieve mensen, Klaas kwam, Klaas komt, Klaas komt nog steeds en ik mag er ook wezen! *Roll up, roll up, it was thirty years ago today!* Maar John Lennon zei nog wel meer ook. Hij zei: plotseling ben je dertig terwijl er nog zoveel te doen is. En hij zei: leven is wat je overkomt terwijl je andere plannen maakt. En hij zei ook: stel je voor – bedenk je – moeder! – luister naar de kleuren van je droom – gun vrede een kans – heb de liefde lief – de vrouw is de nikker van de wereld – en power to the people! Dat zei hij allemaal. En anders zong hij het wel. En hij zei ook, of bijna: *life begins at dirty*. Maar niet getreurd. Óver hem werd gezegd, na het uitkomen van zijn eerste solo-lp: hij legde zijn kloten op de rails en uit puur respect kwam de trein tot stilstand. Nou ja, lieve mensen, dat hoop je dan altijd maar, als je wat gemaakt hebt dat de moeite waard is. Hoe het ook zij en wat hij ook zei en wat we ook doen of doen of laten doen: we vieren het elke dag. Er is er een jarig, er is er elke dag een jarig, nou wij zijn het ook, ja! Jaja, we vieren de vergankelijkheid, en dat doen we blijvend, dat wil zeggen zolang als het duurt, dat wil zeggen: Nu! Jaja, lieve mensen, het eeuwige nu, het gestage worden, het naakte nu, waarin naakt gevoetbald wordt op een veldje in Franrijk of gepoedeld in een opblaasbadje in een achtertuintje in de Hoofddorppleinbuurt, nog steeds en tot in de eeuwigheid, amen, want je moet op je kop gaan staan om naar boven of sowieso iets te boven te kunnen komen, om ten lange leste huis- of grachtwaarts terug te keren, met wat lange tijd in den vreemde vertoefde, versnipperd onder alle dingen en toevalligheden. En als de wijsgeer of de regisseur of de theatermaker of de ita ovenaar of hoe hij of zij ook heten mag en wie of wat hij of zij ook wezen mag vandaag zijn huis verlaat, dan treft hij de liefderijke dwaas aan, gezeten in de dakgoot, met de ladder plat op de grond van het bestaan. Want een oud spreekwoord zegt: wie in de goot zit, heeft de ladder niet meer nodig. Met andere woorden: het is een truc. En die truc, lieve dames en heren, liebe liebe Leute, queridos amigos, heeft hij ook aan mij geleerd. Maar soms gaat het wel eens verkeerd. En dan doet hij dit – en alles staat stil. Jaja, dat is het, het *nunc stans, semper fieri, oggi, domani, ieri*, want de seventies zijn de sixties van de eighties en de naughties zijn de nineties zonder panties, ja, nee toch, ja niet dan? Want dit is dat, en dat zijt gij. Tat tvam aso! En, man doe niet zo asociaal! Komt dat zien, komt dat horen. Kwam dat zagen, kwam dat hoorden? De verleden tijd van infinitieven? Jazeker,

lieve mensen, dat hoorde u goed en u hoorde het hier voor het eerst! En misschien wel voor het laatst! Voor altijd voor het eerst, voor altijd voor het laatst. Moderne poëzie voor vijftig gulden, lekker onbelangrijk want gedichten hebben geen belangen en lekker onbegrijpelijk want je *hoeft* het niet te begrijpen, vijftig guldentjens voor moderne poëzie, da's geen geld, lieve mensen, wie biedt er meer, wie biedt er minder, wie ziet er meer, wie ziet er minder? Melancholieke intellectuelen, helden voor één enkele dag, taalfetisjisten aller landen, verenigt u! Aan elk woord komt een herinnering te hangen, lieve mensen, zo nodig maken we ze er zelf stante binderpede en ter plekke bij, en als er genoeg herinneringen aan hangen noemen we dat op een gegeven moment *betekenis*, afhankelijk van degene door wie of het tijdstip waarop dat moment gegeven wordt. En we moeten een gegeven moment niet in de bek kijken, zoals het andere bekende oudbakken hollandse spreekwoord zegt. Want één ding weet je zeker, als dat moment gegeven wordt, als het dáár is, dat moment, dan is het altijd nu, *jetzt, agora, maintenant, now!* En dus hier! Here! Today! En daarom is het zo goed dat we nu, op deze dag van vandaag, op zo'n moment als vandaag, op dit moment, dat straks pas gegeven wordt, terwijl we het nu meemaken, kijk, daar had je het, *POEF!*, en nog één, en nog 1, alsjeblijft, dankjewel, hier samen zijn zodat we het er even, onder ons gezegd & gesproken, over kunnen hebben en ronduit kunnen praten en hardop kunnen nadenken. Want dat is de kunst. Dat is de huip huip barbatruuk. Wat dat betreft zijn herinneringen net woorden, hoewel bepaalde lidwoorden net wat meer dan sommige onbepaalde andere. Misschien is elk woord de naam die we geven aan een herinnering nadat we ge- of herboren zijn. *En passant* maken we er een paar nieuwe bij waar je bij staat, desnoods vergeten we ze voor je, kijk, daar er ging er één, want dat had ik al gezegd, en nog 1, want ik zeg het niet nog een keer, en nog 1, want u was het al vergeten, daar gaat ie, definitief, *OEF!* Oef baart Kun, en UR zoekt AU, UR zoekt TAO, zo is het, lieve mensen, allemaal, lieve, leuke, knappe, jonge, soms wat oudere en vergeetachtige mensen. Wat zegt u? Jazeker, zo is het. Ze gaan ervoor. Ze gaan er voor naar Nepal of desnoods naar Napels en net zo makkelijk naar een Star Trek-conventie in Miami of een toneelschool in Maastricht. Even kijken of de acteurs er ook al klaar voor zijn want ook, en misschien wel vooral, bij het acteren geldt: de

bereidheid is alles.

de rookmachine Ughe ughe ughe!

de spreker Zo gaat ie goed, maar zo gaat ie beter: klop klop. Wie daar? Ik ben de geest. Welke geest? De geest van je vader. Welke vader? De geest van je vader die gedoemd is een zekere tijd al wankelend rond te dwalen op een stip op een aardappelkistje. Welke stip? O, op een tijdstip, een zeker tijdstip in een almaar uitdijend uitglijend universum. Of op de fiets, ver voor ons uit, op een brommertje op zee, aan een zijden draadje, in een zelfgebreide puntzak, via de Nerd-Zuidlijn, met de bus, met de tram, maar hoe dan ook op weg naar het rechte pad aan de rechte straat, ergens in de Pijp, in de Rijk, of in The Void, De Void of Holland, of waar dan ook op de collectieve kronkelpaden van de solitaire geest. Welke geest? De geest van je geestelijke vader in levende lijve. Welke lijven? De lijven in geestige geeste, in kwistige queeste, lijven die kijken naar bewegende hemellichamen om niet op levende lijken te lijken!

(Illusies op)

de rookmachine Ughe ughe ughe!

de spreker Zo mag ik het horen, zo mag ik het zien, niet al te prekerig of pathetisch en toch precies raak! Om met de wijze Bibi van Amstelveen te spreken, alias Den Striet, de Fietsende Stagyriet: *bjoetifoel!* Immers, een ander oud en wijs spreekwoord zegt: raak ze waar je ze raken kunt. Lang zal je raken, dan hoeven wij je niet te missen, want we kunnen je niet missen. Ook al geef je je over aan het Niets: het is geen doodgaan. Het is geen leven. Het is stralen. Het is wezen. Het is weten. Het is zweten. Het is sneeuwen. Van je hela hola in de gloria, hipperdepip stond op de stip en laten we vrolijk wezen: van het eind tot den beginne. Van een tot tien. Van top tot teen. Van stok tot steen. Van macht tot volk. Van wil tot spil. Van kil tot stil. Van taal tot teken. Van teken tot graal. Van deur tot deur. Van iets naar niets. Van niets naar iets. Van tita tot cheeta. Van *déjà vu* tot *déjà lu*. Van veel ervaring tot een hele belevenis. Van contradictie naar dictie. Van fictie naar contrafictie. Van mijlpaal tot kwijlstaal. Van heinde tot verre. Van hier tot gunter. Van vroeger tot later. Van zowaar ik hier sta, tot zolang ik besta. Van alle markten thuis tot Prometheus. Van overalman tot toverbalman. Van broer tot broer. En van broer tot zus. En van zus tot zo. En van gabber tot klingon.

de rookmachine Tah pagH taHbe! Tah pagH taHbe! Tah pagH taHbe!

(Illusies af)

de spreker Van ofant tot lekker mens. Van pekanaat tot
aandachtsradicaal. Van pagaai tot wereldzoeker. Van
complotverbeteraar tot tamabeertje. Van abijst tot boze witte egoïst. Van
vinner tot instafamous-denker. Van waan tot profiteur-populist. Van tapir
tot Millennial Man. Van dier naar uns. Van uns naar dir. Van wir naar ihr.
Van daar naar nu. En van toen naar hier...

gangster 2 Agge maar leut het...

gangster 1 Kop dicht, Gerrit! Graven!

ludwig Zeg... Wie is er hier nou eigenlijk aan het woord?

Wat zeg ik nou?

Niet praten met je mond vol!

Niet praten als ik tegen je spreek!

Niet praten als ik je tegenspreek!

Don't get real on me!

Heb je het niet gehoord dan?

In het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve
van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van
de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen getroffen door
de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de
uitbreiding?

Enzovoorts enzovoorts!

Er zijn geen woorden meer!

En dus ook geen antwoorden meer!

En dus ook geen vragen meer!

De woorden zijn op!

En jij bent af!

De auteur is dood en jij hebt hem vermoord!

Ughe ughe ughe!

Ja hoor!

Lekker bezig, pap!

We gaan hier niet weg voordat je eindelijk zegt wat er aan de hand is.

Je houdt de boot af.

Je draait er ongelooflijk omheen.

Om de hete brei.
Moedwillig.
Alsof je van niks weet.
Met je afwerende gebarentaal.
Jij bent hiervoor verantwoordelijk.
Ik wil dat er wat op het spel staat.
Jij maakt er een taalspelletje van.
Alsof je het leuk vindt dat ze je de hele tijd voor taalvirtuoos uitmaken.
Kom nou toch eens met een antwoord, man!
Van senior aan junior.
Het antwoord is.
Vertel het dan.
Hoe het was.
Jij bent aan zet.
Nou weten we nog niks, nog steeds niks.
Niks zo werkelijk als niks? Laat me niet lachen!
Een prullenbak met de scherven van het glas dat gisteravond is gevallen.
Dat is het.
Meer is het niet. Meer niet.
Geen ruimte scheppend oerbeeld.
Geen algemeenheden opgeslorpt in bijzonderheden.
Vertel dan hoe het was.
Niet het glas.
Maar hoe het was.
Bijvoorbeeld.
Op een dinsdagmiddag waar geen einde aan kwam, liepen we op het hoofd van een reus die lag te slapen aan zee.
Het was hoog.
In de diepte, in de verte, onder ons stond een vuurtorentje.
De wind bracht telkens ander licht want er was storm op komst.
Er liepen geitjes rond.
Her en der bloeide nog de brem.
Af en toe regende het.
Het geluid van een koffiemolen in de verte, in de diepte.
De reus draaide zich nog eens om in zijn slaap.
We zongen Beatleliedjes, de hele *Abbey Road*-lp.

Helemaal.

Van de eerste *shoot* tot en met *someday I'm gonna make her mine*, met de drie gitaarsolo's in *The End*.

Want zingen helpt als je verdwaald bent en welkom thuis komt.

O yeah, all right!

Zeg, wie is er eigenlijk aan het woord, hier?

Jij of ik?

Nogmaals, wie is hier eigenlijk aan het woord?

Is er wel iemand aan het woord?

En zo ja, wat is een stem?

En zo nee, zijn woorden dan soms vaak meestal altijd in gesprek met zichzelf en elkaar?

En mag ik een glaasje water?

negende scène

Ja, we moeten het over de woorden hebben.

Dode woorden.

Levende woorden.

Ja, dat is goed.

Maar in feite beschik je niet meer over alle letters van het alfabet.

Je hebt alleen nog de A en de X.

Dat zijn de enige letters die in je geheugen zijn blijven hangen.

Bij wijze van spreken.

Actie.

Ik was groot en zwijgzaam.

De eerste vier woorden kende je, het laatste niet.

Ik probeer uit te leggen waarom ik zuinig ben met woorden.

Door te zeggen wat iets is, zeg je ook wat het niet is of kan of kon zijn.

Door niet te zeggen wat iets is, zeg je ook wat het wel is of kan of kon zijn.

We hebben een winkel.

De winkel is de logische ruimte van wat we verkopen.

De winkel is de logische droom van wat we verkopen.

De winkel is onze mogelijkheid door te gaan.

Eindeloos door te gaan.

Wat buiten de winkel valt, verkopen we niet.

Die hele pokkige buitenwereld kan ons gestolen worden.

Daar hoeven we het dus niet eens over te hebben.

Er zijn meer vragen die we ons niet hoeven te stellen.

Wanneer is iets hetzelfde?

Waarin verschilt deze sok van zichzelf?

Wat is het verschil tussen een kanariepietje?

Een sok is een sok, een kanariepietje is een kanariepietje en dood is dood.

Iets is nooit precies hetzelfde.

Wanneer *zegt* iets hetzelfde?

Daar gaat het om.

Wacht.

Zwijgen. Verzwijgen.

Wanneer zegt iets hetzelfde?

Dat is handel.

Dit is een paar dameshandschoenen.

Het zegt € 11,95.

Dat toont zich op het prijskaartje.

Om met Snip en Snap te spreken:

Willem, je moet iets tonen!

Laat zien dat je een man bent!

Ein Mann, ein mann, ein richtiger Mann!

We kunnen niet in het hoofd van onze klant kijken.

Het verband tussen zijn hoofd en wat we verkopen, kunnen we alleen maar tonen, niet aantonen.

De klant is koning.

In de winkel zijn ook de woorden koopwaar.

De winkel is een verzameling woorden, geen verzameling dingen.

De winkel is alles wat te koop is.

De winkel is een zaak.

Elk ding in de zaak heeft de vorm, dat wil zeggen de structuur van verkoopbaarheid.

Het zit zus en zo en zo hangen de dingen in deze zaak samen.

Zo en niet anders.

De verhoudingen in de zaak worden bepaald door de verbinding tussen voorwerpen, dingen en personen, klanten.

Over wat je niet kunt verkopen, moet je je mond houden.

En alles wat gezegd kan worden, kan ook niet worden gezegd.

En als je niks te zeggen hebt, moet je helemaal je kop houden.

En zeker in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen.

A is voor Achilles in Wonderland en voor afdingen en aftrekken.

B is voor betalen en voor balans en voor belasting.

C is voor credit en chaos.

D is voor dubbel geldje en voor deurwaarder.

E is voor eksters.

Slap exekstertje!

Met je doodsblauwe veertjes,

M is voor jan modaal en voor midweek vol verdriet.
N is voor naheffing en voor naaien en ik laat me niet.
O is voor omzet en voor optellen.
P is voor procuratiehouder, handtekening bevoegd en creatief met
getallen, en voor personeel, zie eksters.
Q is voor querulant is koning.
R is voor ruimte, realisme en reclame.
Op het station van H.
In de overbemeste leeggeviste oksel van Noord-Holland
Een enorm reclamebord met reusachtige kippen:
95% van alle kipverkoop is plofkip.
Zo'n dier kan soms nauwelijks meer lopen.
Daarvoor zit mijn vader, H.,
Met zijn handen op zijn knieën,
Licht verdwaasd voor zich uit te staren
In het luchtledige niets,
Waar ik zit, in de trein.
Hij slalomt tussen de bomen
Op de Amstelveense weg
In een vrachtwagen
Volgeladen met hout.
Hij judoot met Anton Geesink
Die tegen hem zei
Dat hij een dikke speknek had.
Hij droomt van een cowboy te paard
Op zijn duim.
Hij zet appeltaart met slagroom
(Veel slagroom)
En koffie op het glazen tafelblad neer
(Veel koffie)
Voor mensen die op visite zijn
Noch komen.
Hij belt om te zeggen dat ik
Nou al drie weken
Bij hem in de voorkamer zit
Zonder een stom woord te zeggen.
Links van hem, knock-out onderuitgezakt,

Met zonnebril, soldatenpetje, groot blik bier,
Je oude vijand uit het bos,
De spast met zijn schots en scheve gebit,
Ongevaarlijk, uitgeschakeld, alcoholisch uitgeteld.
Rechts van mijn vader
Een ingeplugde tamelijk dikke student bedrijfseconomie,
Met een roze T-shirt aan met het opschrift:
Stay Real.
S is voor stelen en sappelen en stille armoede en
septemberuitverkoop.
T is voor tarief en T-biljet.
U is voor uitbater.
V is voor verduistering en voor veemarkt en Purmerend.
Geblaas van schapen. Geloei van koeien. (*gebaar voor bizon*)
Gehinnik van paarden. (*gebaar voor paard*)
De veemarkt in Purmerend, in het gouvernement Waterland, licht als
een afgeworpen slangenhuid getransponeerd naar de woestijn.
In een café aan de markt ziet hij zijn vader en moeder hun eerste
gesprek hebben.
Hij zit erbij, als driejarige, op het Perzische tapijtje op tafel en speelt
met de viltjes en de asbak.
Zo'n asbak met een knop erop.
Als je erop drukt, verdwijnt de afgedankte as via een draaiende schijf
wervelend de tomeloze zwarte ruimte in.
Zijn ouders spreken honderduit.
Ze vinden elkaar leuk.
Hij juicht, steekt z'n knuistjes in de lucht, trappelt met z'n besandaalde
voetjes tegen de onderkant van het tafelblad, terwijl hij langzaam in
rookdampen wordt gewikkeld. Hij mag van zijn vader een slokje Oud
Bruin.
Uit de keuken klinkt *Paranoid*, gezongen door Frank Sinatra.
Vooral de blazers zijn goed op dreef.
De saxofoonsolo is een juweeltje.
Dan wordt er om onduidelijke redenen gevochten.
Henkie gaat Klaassie te lijf met een kachelpook
Annie krabt Tinie de ogen uit en vervangt deze door gloeiend hete
kolen.

De cafébaas sust de gemoederen.

Het is mooi geweest.

W is voor de wanbetaler die hem smeert als een vogel met een lange nek in een maanloze nacht en de Wet die sokophouders draagt. En een poederpruik. En nooit thuis geeft.

X is voor aantal en voor y.

Y is voor yankeedoodle en voor x.

Z is voor zanikende zwartkijker met zwabberbenen.

Laat ik het anders formuleren.

La Dama Bianca hanteert de voorzittershamer tijdens het intergouvernementele forum van de groep van zeven waarmee zij de monarchie voor het blok zet – een dappere *move*, die de boeken in ging als *Karina's Zelfopoffering*, want onmiddellijk komt Harm uit de bosjes om haar ter plekke *stante pede* te grijpen, te pakken, te likken, te naaien, te wurgen en te dumpen.

Enzovoorts.

Herhalen vanaf den beginne.

tiende scène

Het valt niet meer na te gaan.

Bijna niks valt nog te gaan.

Dat is de realiteit.

Niks.

Het reële niks.

Het reëelste niks.

Dag in, dag uit.

Sleur. Routine. *Semper eadem...*

Valt ook niet na te gaan.

Wanneer dan?

Nou, zondag, maandag, dinsdag, woensdag, donnerdag, vrijdag, zaterdag, zondag...

En hoe laat?...

Er valt een geel touw uit de lucht, H. pakt het op, bestudeert het en klimt er langzaam in omhoog.

Bijvoorbeeld.

Een herinnering.

Een verteerde herinnering.

We zitten in een auto.

Vergeten welke.

Opel Kadett. Sunbeam. Ford Taunus.

Een van de afdankertjes van de directeur van de groothandel.

Mijn zwager.

Die had het voor elkaar.

Studeerde in zijn vrije tijd voor dominee.

Zodat die christelijke gluipkop zijn schapjes op het droge had.

En zijn zwartgeblakerde ziel.

Op een betrekkelijk oude nieuwe weg

Van A naar B met p en q.

De autoradio staat aan.

Hapert.

Valt af en toe helemaal weg.

Ik draai geïrriteerd aan de zenderkeuzeknop.

Het sneeuwt, niet als op tv, maar in het echt.

En flink ook.
Het is een regelrechte blizzard.
De witte weilanden verspreiden een ziekelijk, krakend maar schitterend
blauw licht.
Er is sprake van een noodtoestand.
Men wordt aangeraden binnen te blijven en alleen in uiterste nood de
weg op te gaan.
De strooiwagens hebben het opgegeven.
De sneeuwschuivers hebben het moeilijk.
Er wordt niet veel gepraat.
Je hebt het over een film die je gezien hebt.
Ik ben vergeten welke.
Iets met blanke slavinnen.
Een Romeinse keizer die zijn vale paard tot senator benoemt en dan
de lul afhakt van de soldaat die zijn zuster heeft verkracht.
Waarna hij zelf zijn zuster verkracht.
Een resusaapje dat zich vastklemt aan zijn surrogaatmoeder.
Je beeft als een rietje.
Angsthaas, denk ik nog,
Ziekelijk bangelijke schijtlijster.
Ik parkeer de auto zo goed en zo kwaad als het gaat op de
vluchtstrook, want we kunnen niet verder.
Vanuit de weilanden komt een oerkreet onze kant op.
(De onheilston van deze nachtklank
Joeg menig zongeil zoon naar de slachtbank)
We zijn ingesneeuwd.
Gestrand.
Ontkennen helpt niet meer.
Negeren ook niet.
Ik stap uit en haal een geruit paardenharen dekentje uit de achterbak.
Ik leg het over je bibberende knieën.
We rijden stapvoets verder,
In colonne door de sneeuw, als in een rouwstoet, zwijgend,
Terug naar moeder de vrouw
Die ons verwelkomt met een opbeurend:
– Je had wel dood kunnen zijn.
Valt niet meer na te gaan.

Ander voorbeeld.

Dat je daar staat en je oefeningen doet.

Maar niet eens meer weet hoe en waarom je daar gekomen bent.

Hoe en waarom het zo ver gekomen is.

Wanneer het begonnen is.

Enzovoorts.

Misschien is het niet eens begonnen.

En als wel, zo ja, dan toch – wat is er eigenlijk begonnen.

Valt niet meer na te gaan.

Bijvoorbeeld waar het begonnen is.

We beginnen opnieuw.

Actie.

Oversteken.

Zeg, bijvoorbeeld: iemand is jarig op dezelfde dag als je vader, terwijl zijn vader doodgaat in het jaar waarin jouw vader geboren wordt. Of iemand anders vader is entomoloog en jarig op dezelfde dag als jouw vader en zij gaat exact tien maanden nadat jij geboren bent in een barre, barre winter dood door haar hoofd in een gasoven te steken.

Dat gebeurt de hele tijd.

Of zeg, bijvoorbeeld, om het waarachtiger te maken de Boetonstraat, de van der Pekstraat, de Eudorinastraat, het Mercuriushof, de Spinner, het Dal, de Nieuwe Keizersgracht, de Aalsmeerweg, de van Ostadestraat, de Henrick de Keijserstraat.

Of zeg Ludwig Peter, geboren op werelddierendag, genoemd naar langspeelplaat, drumstel, grootvader en een hele batterij aan Ludwigs, genummerd 1 tot en met 5.

Enzovoorts.

Nu heeft hij het over zichzelf, in het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen.

Hij heeft het over zichzelf als over een ander.

Die ander praat namens hem over zichzelf alsof hij het over hem heeft.

Ze vormen een team.

Maar ze spelen tegen elkaar.

En ze spelen een rol.
De een zegt bijvoorbeeld: ik ben niet jouw creatuur.
Zegt de ander: ben ik jouw creatuur?
Weet niet. Wat is de situatie?
Ik moet houvast hebben.
Een leven zonder houvast is *no option*.
Word ik nu door jou gemaakt? *As we speak*?
Spreken we eigenlijk wel?
Wie zijn wij eigenlijk? Wie ben jij? Wat ben ik? Nou?
Oké, oké. Ja, ja. Kleed me maar aan.
En geef me geld.
Een middel van bestaan.
Om vooruit te kunnen.
Help me op weg.
Geef me eerst maar een horloge.
Om te weten hoe laat het is.
Onderweg wil ik weten hoe laat het is.
Hoeveel tijd ik nog heb.
Twaalf uur, als het goed is.
Een horloge dat onder water kan.
Als we gaan zwemmen.
Zorg ook maar dat ik van zwemmen hou.
Goed zo.
Aarde, water, lucht, vuur.
Als je één element hebt, heb je ze allemaal.
Goed zo.
Ik hou van zwemmen.
Doe er een hond bij.
Een kat hoef ik niet.
Ik neem nooit meer een kat.
Ik ga niet nog een keer janken waar de kinderen bij zijn.
Als er kinderen bij zijn.
Nee. Een hond.
Voor de aanspraak.
Zwemmen met de hond, in een welomschreven meer.
Voor de waarachtigheid.
Voor de waarschijnlijkheid.

Dat je je er wat bij voor kunt stellen.
Het Kinselermeer.
Het Lago Maggiore.
Het Meer van Cazaux.
Het IJsselmeer.
Achter de zeedijk.
Enzovoorts.
Niet allemaal tegelijk.
Dat doet afbreuk aan de waarachtigheid.
Aan de waarschijnlijkheid.
Aan de geloofwaardigheid.
Een vast lichaam kan maar op één plaats tegelijk zijn en zeker niet overal tegelijk.
Heb ik al een zwembroek?
Mooi zo, een stevige oranje zwembroek.
Gaat al jaren mee.
Net als de tent.
Die staat.
Een vast lichaam.
Op een vaste ondergrond.
Het eerste wat je gedaan hebt, na het kotsen, van vermoeidheid, na de reis, een hele dag aan één stuk door in de auto in de file.
Voor de vakantie.
Voor de vakantie.
Eerst kotsen. Dan de generatiebestendige blauwe V&D-tent opzetten.
Dan slapen. Dan zwemmen. Dan zonnen.
Bruin bakken.
Op de spijkerharde badhanddoek.
Wat?
Ik beweeg niet.
Een liggende steen.
Een grafsteen.
Ook goed.
Niet bewegen.
Liggen.
Of toch bewegen.
Rollen.

Papa was een zwerfkei
En toen ie ging
Ging ie weer aan ons voorbij.
Ook goed.
O, pappie...
Met je Luftwaffe en je mengelemoes en je brabbelebrauw...
Psychopaatje, leef je nog?
Pappie kom terug!
Vader Abraham had zeven zonen,
Zeven zonen had vader Abraham...
Vader van nacht, vader van dag
Vader van kracht, vader van lach
Vader van eenzaamheid, vader van pijn
Vader van liefde, vader van wijn
Vader van hard, vader van zacht
Vader van tijd, vader van stroom
Vader van spijt, vader van droom
Vader van bloem, vader van druif
Vader van mus en vader van duif
Vader van merel, vader van kauw
Vader van mij en vader van jou
Vader van gras, vader van graan
Vader van zon en vader van maan
Vader van licht en vader van zwart
Die woont in ons hoofd maar ook in ons hart
Vader van kleuren, vader van wit
Vader die hoestend in zijn leunstoel zit...
En dan zingt de woudloper luidkeels *De Vlieger* van Hazes en gaat het
beeld op zwart bij het van tafel en bed gescheiden gezinsloos
gezinshoofd dat een stapje terug doet, naar het witte licht, in het
perspectief van Giotto.
M'n zoon was gisteren jarig
Hij werd acht jaar oud m'n schat
Hij vroeg aan mij een vlieger
En die heeft hij ook gehad...
Enzovoorts.
Adem ik?

Licht.

Genoeg om niet te stikken.

Als het leven zelf.

Wachten op het cadeau dat nooit komt.

En attendant le cadeau.

Waiting for kado.

Mag ik al kijken?

Mag ik een glaasje water?

Niet kijken. Niet bewegen.

Licht ademen.

Om me leven in te blazen.

Wellicht te dromen.

In de nacht, in de stad de stad en de nacht te zien – of niet te zien.

Of de verdrongen man te zien op het strand.

Dat moet je zien. Moet je zien. (*maakt gebaar van zien*)

Blauwe lippen, bolle buik en heel veel borsthaar.

Maar toch zit z'n vrouw de hele tijd naast hem, in d'r sexy zwarte bikini, met uitpuilende borsten, te janken op de grond.

Moet je zien!

Die bikini! Die tieten! Die verzopen kerel! Die blauwe lippen!

Ga kijken. Je moet het zien.

Niet wegstijgen.

Een sensatie.

Een sensatiebak.

Zien. Kijken. Niet wegstijgen.

Daar word je hard van.

Hard worden. Dan weet je weer dat je nog leeft.

Hé, dooie!

FOED FOED FOED

Er wordt geklopt, steeds harder.

Het kloppen gaat over in bonken, dreunen.

Ze willen naar binnen.

13.13. u.

Tijd om de winkel dicht te gooien!

voorlaatste scène

We naderen de ontknoping.

Langzaam gaat het verdwalen over in de bestemming.

Langzaam gaan de woorden over in de zin.

Langzaam gaat de zin over in het oordeel.

Ondertussen leest Ridder Roek op het strand in *De Wachttorenen* over de twaalf ambachten en dertien ongelukken van de Spaanse Jezus, waarna hij zich aansluit bij de keiharde Chroomgroep, voortgekomen uit de transitionele Death Metalbands Wolfraam, Chromid Blood Bag en Molybdeen Haematombs. Dat laten de boeren niet op zich zitten. Met een gele Minneapolis Moline GVI-trekker uit 1959 rijdt boer H. van Setten, zijn *modus operandi* getrouw, Ridder Roeks mooie zandkasteel omver. Op de voorplecht van de tractor prijken de slogans: In de schoot van het gezin zoeken boeren hun gewin! Als jonge boerenknul ben ik straks de lul! En ondanks dit alles gaan de illusies van Ridder Roek in rook op.

Speel nu verder.

Wacht.

eerst naar links kijken

dan naar rechts

en dan nog een keer naar links

11 november was de dag

er stond een tafelblad voor de deur

en ik kon mijn huis niet in

en dat was maar goed ook

want binnen woedde een cycloon

van werkelijk buitenaardse, voorwereldlijke, bijbelse proporties

het was er pikkedonker

een zwerm van myriaden spreeuwen

tolde in het rond

begeleid door dof pompende basklanken

tegen de richting van de tornado in

FOED FOED FOED ging het

~~de gordijnen~~ correctie de bloemetjesgordijnen waren dicht

ik kon het enkel horen

en de spreekwondrom *tiktiktikkend* drummend tegen de ramen
het was er aardedonker
gelukkig stond ik op straat
maar ik vreesde voor mijn katten in dat grof geweld
ik moest iets doen
en besloot verhaal te halen
bij de werklieden die op de hoek
 bezig waren met de verbouwing
van het voormalige consultatiebureau
tot studio's voor statushouders
het was er schemerig,
alsof ik een mijnschacht betrad
een eindeloze gang
waar mijn hoofd zich af en toe
losmaakte van mijn romp
bouwlampen op een laag pitje,
gekwaak van een kwaai eend
geboor gefrees gehamer gezaag geklop gesloop
een transistor
bohemian rhapsody
een bord deelde mee dat toegang voor onbevoegden
streng verboden was en dat ik me moest melden
bij de uitvoerder
de muurschilderingen van slecht gelukke disneyfiguren
waren nog intact
sneeuw witte kuste dopey nog steeds op z'n glimmende kale kop
donald duck had nog steeds een gemuteerde gele snavel
en katrien was nog steeds als een mongool zo blij
met haar **BOE BOE BOE BLOEMETJE!**
in de ruimte waar vroeger de receptioniste zat zit zag ik
in een hoekje een wiegje staan,
met daarin een baby'tje
dat toen ik binnenkwam
zijn ontvelde lammetjeskop
met blefaritisch bloederig ontstoken ogen
ABRUPT
naar mij toekeerde

en klaaglijk blaatte:

– **Papa!**

het Koninkrijk des Hemels is in u

het Koninkrijk des Hemels is in u

het Koninkrijk des Hemels is in u

trachtte ik mijn existentiële angst te bezweren

toen ik een barse stem achter mij hoorde zeggen:

– Wat doet u hier?

U mag hier helemaal niet komen.

een werkman, in het zweet zijns aanschijns,

begruid onder het stof,

grof behaard, beschermende helm

op het boze, plichtsbetrachtende hoofd

FOED FOED FOED ging het

in het mijne

en ik zag de man denken:

het Koninkrijk der Hel is in u

het Koninkrijk der Hel is in u

het Koninkrijk der Hel is in u

maar hij zei het niet, hij zei:

– Komt u maar even mee.

en alsof ik het de eerste keer niet goed verstaan had:

– U mag hier helemaal niet komen in het kader van de maatregelen

getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking

van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen die hebben

geleid tot de maatregelen getroffen door de regering ten behoeve van

de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de gevolgen van de

gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen.

ik wist *plotseling zeker* dat hij het was

die het loodzware tafelblad voor mijn deur had neergezet

zijn armen waren ongewoon lang

en bij het spreken kwam er

een strontachtige substantie uit zijn mond

het was gaan misten

in de ruimte van de receptioniste

ik hoorde nog steeds het baby'tje, nog even klaaglijk blatend,

maar wel steeds zachter

– **Papa! Papa! Papa! Papa! Papa! Papa!** Je moet niet weggaan!
– U mag hier helemaal niet komen.
U mag hier helemaal niet zijn.
de man begeleidde me door de schemerige schacht
naar buiten
langs het spoor van vernietiging
dat ik had achtergelaten
langs de disneyfiguren
langs de transistor
Galileo! Galileo! Galileo! Figaroooo!
naar het licht
van de openbare straatweg
waar ik verwachtte te worden geëxecuteerd
door de uitvoerder
als een hond
als de zieligste hond van de wereld
als de valste hond van de wereld
als de laatste hond van de wereld
maar het viel mee
ik werd alleen uitgekafferd toen ik zei
dat ze dat tafelblad weg moesten halen
dat was hun probleem niet
dat was **mijn** probleem
en toen ik zei dat zij het *probleem*
alleen maar *verlegd* hadden
keek de man mij aan alsof ik hem gevraagd had
naar de hausdorff-dimensie
ik moest het maar opnemen met de buurt
of anders de gemeente bellen
ik ontplofte
en scheet m'n fokking hersens uit
ze schoten dwars door m'n schedel naar buiten
uit het duister
naar het licht
waar ze terecht kwamen op de helm
van de uitvoerder
die vroeg wat er aan de hand was

en waarom
dat tafelblad nog niet weggehaald was

ik kon naar binnen.

laatste scène

Actie. *(maakt het gebaar van ongeduld, de mu kuan-nin (no.37))*

De zon zien opkomen achter een heuvel met daarop een stapel stenen.

Allemaal op de goeie plaats.

Daarnaartoe lopen door een groot bos, terwijl het weer omslaat.

Spinnenwebben zien waarin regendruppels worden gevangen tussen dode boomstronken.

De regendruppels zien trillen.

De spin zien trillen.

Er niet aan denken terug te gaan.

Het bos uit lopen. *(gebaar van lopen, glijdt vervolgens op witte sokken over de vloer, zonder zijn voeten op te tillen)*

Nevel.

De heuvel zien.

Zien dat het geen heuvel is.

Tenslotte zien dat het een gewone heuvel is.

Aan de voet van de heuvel drie schimmige gangsterachtige figuren in gele regenkledij passeren.

Een grote dikke met een schep over zijn schouder.

Een kleine geniepige met een schoffel.

Op enige afstand gevolgd door een norse van gemiddelde lengte, met een hoofd als een ontplofte paddenstoel en een bezem.

Een zinsflard opvangen.

‘Als een zwerende vinger, Charlie...’

De naam niet herkennen.

De naam niet weten.

Niet op de naam kunnen komen.

Als in: anonieme alcoholisten van wie je onder andere de naam niet weet.

Niet meer weten welke maand het is.

De maanden van het jaar opsommen.

Januari, februari, maart, april, mei, juni, juli, augustus, september, oktober, november, december.

De juiste maand aanvinken in je hoofd.

Je afvragen of het zo gaat, of het er zo aan toegaat, in je herinnering.
Gordijnen van regen.
Halverwege op een bankje gaan zitten.
Een sinaasappel pellen en die opeten.
De sinaasappel proeven.
De pitten bestuderen in je natte handen.
Een bananenschil weggooien in de hei.
Want die verteert en
Geel wordt zwart en rot
Volledig weg.
De croissantkruimels van je schoot vegen.
Voor de vogeltjes.
Water drinken.
Tegen de dorst.
In de verte nog een boot zien varen, verscholen achter verre,
onbewoonde eilanden. (*maakt gebaar van wijzen, eventueel met
waaier*)
Gaan denken aan afflictie nummer 4, dood worden.
De gedachte worden aan doodgaan
Denken aan de ganzen die je gisteren boven de stad hoorde vliegen,
zich al gakkend oriënterend op de sterren en de maan.
Denken aan het paradijs van café 't Witte Paard, onderduikadres van je
opa toen hij het kerstmaal ontvluchtte, nu een parkeerplaats waar
stelletjes heen gaan to 'ave sex, net zolang tot ze volledig zijn.
Afgemat.
In het kader van de maatregelen getroffen door de regering ten
behoefte van de bevolking ter beperking van de uitbreiding van de
gevolgen van de gebeurtenissen die hebben geleid tot de maatregelen
getroffen door de regering ten behoeve van de bevolking ter beperking
van de uitbreiding van de gevolgen van de gebeurtenissen die hebben
geleid tot de maatregelen getroffen door de regering.
Op je in laten beuken door de striemende wind en de striemende
regen.
Doorlopen over het pad over de kale heuvel.
Boven de boomgrens.
Boven de haargrens.
Door sluiers van regen.

Fluisterstemmen horen...

Shikisokusekū, kūsokuzeshiki!...

Shikisokusekū, kūsokuzeshiki!...

Doorlopen naar de grafheuvel van de mythische wolvenkoningin Maeve.

De klont van Maeve.

De tepel van Maeve.

De constante van Maeve.

Gebouwd met de stenen uit de pit van Maeve.

De naar vriendschap snakkende dijen van Maeve.

De groeve van Maeve.

De gleuf, de spleet, de sleuf, de reet, het ravijn van Maeve.

De kut van Maeve.

Grote stenen, kleine, platte, ronde, hoekige.

Maar allemaal op de goeie plaats.

Ongemetseld.

Onmogelijke trap.

Mogelijke spiegels.

Denken aan de drie eigenschappen die Maeve in mannen verfoeide: zuinigheid, jaloezie en angst.

Je afvragen welke van die eigenschappen jijzelf bezat en in welke mate.

Denken aan de homp kaas waarmee Maeve gedood werd.

Je afvragen wat voor kaas het geweest kan zijn.

Denken aan tante Bep. Guus. Rooie Ien. Lorelei M.

Rooie Ien, oma Limburg, opgebaard in de kelder van haar huis, tussen de vrieskasten met ingevroren wild en de ijskasten met Brandbier.

Het was niet je zoon.

Het was niet je zoon.

Voelen dat het hagelt terwijl de zon weer begint te schijnen.

Een gestalte naast je.

Meelopen met de gestalte naast je.

Een praatje met haar maken.

Lange blonde haren verward onder een roodwitblauwe muts vandaan zien wapperen in de wind.

Haren zien wapperen.

De wind zien wapperen.

Geen van tweeën zien wapperen.
Waterslangen.
Je bent nu met z'n tweeën.
Met z'n tweeën zijn.
Een stem horen.
Haar stem horen, uit haar mond.
Je eigen stem horen, in je eigen mond.
Stemmen horen.
Een andere gestalte zien, bij de stapel stenen.
Oude man met stok, het hoofd gebogen.
Over zijn schouder een oude, juten PTT-postzak geslingerd.
De oude man op je af zien komen.
De oude man op je afzien komen in een windvlaag, in de regen.
Denken aan Angus met de stok.
De man iets tevoorschijn zien halen uit zijn plunjezak.
Een kurkentrekker verwachten.
Een blikopener verwachten.
Denken aan het verschil tussen een blikopener en een kurkentrekker
verwachten.
Denken.
Een blikje witte bonen verwachten.
Een blikje rode tomatenpuree verwachten.
Een beschimmelde boterham met kaas, een revolver verwachten.
Enzovoorts.
De oude man een verfrommeld papier tevoorschijn zien halen.
De oude man een verhaal horen vertellen.
Zijn lippen en bijna tandeloze mond een verhaal zien vertellen.
Over een vriendin in een pension die hij beloofd had dit gedicht van
haar te laten voorlezen door iemand anders, op een plechtige plek.
Hem horen uitleggen waarom dit een plechtige plek is.
Het gedicht vluchtig lezen.
Constateren dat het veertien regels telt.
Het gedicht tegen je borst houden, uit de wind.
Het gedicht voorgelezen worden door de andere gestalte, je
metgezellin, van het winderige grindpad.
Er was geen hele wereld zonder jou.
De hele wereld plus een baby met

De hele wereld hou ik plotseling
In reuzenarmen vast, van regel vier
Naar regel nummer vijf. Een mensenkind
Voor sommigen, maar straks een djingomaat,
Een hond, een poes, een vis, een tijgerbeest
Voor anderen, op weg van het octaaf
Naar het sextet. Je hoort een luchttrompet,
De trotse moeder zet het Oosterpark
In licht dat nooit nog eerder was gezien,
Zo licht, dat komt alleen in dromen voor.
Een aspirinewitte zon voorkomt
Vandaag een hartaanval van puur geluk.
De man zien knikken.
Hij kan gaan.
Hij is vrij.
De man de heuvel zien afdalen.
Zijn hoofd op zijn schouders zien gaan, achter de rand van de heuvel.
Hem zien verdwijnen door de draaideur.
Hem zien verdwijnen.
Hem niet meer zien.
Hem niet.
Niet hem.
Hem.

Patroon ging in première op 30 september 2020
in Theater aan de Rijn, Arnhem

Concept & spel Ludwig Bindervoet

Regie	Naomi Velissariou
Geluidsontwerp	Jimi Zoet
Lichtontwerp	Rob Daanen
Scenografie & kostuum	Katrin Bombe
Decorbouw	Roy van der Horst
Fotografie	Lonneke van der Palen
Illustratie & ontwerp	Mathilde Bindervoet

www.urland.nl

www.denieuweoost.nl

Patroon is een coproductie tussen productiehuis De Nieuwe Oost en performancecollectief Urland.

Erik Bindervoet (Amsterdam, 1962) is dichter, vertaler, toneelschrijver, schrijver en tekenaar. Vertaalde met R.J. Henkes o.a. het volledige oeuvre van James Joyce en The Beatles. Publiceerde in 2020 een dichtbundel over dromen, getiteld *De droom van Eb Inkt Diervoer* en een vertaling van *Under Milk Wood* van Dylan Thomas, als *Onder het Melkbos*, een stuk voor stemmen.

www.erikbindervoet.nl

Toneelwerk

Patroon* – 2020

Hotel Informatie v/h Hotel De Olifant alias

Hotel Information oftewel Lekken* – 2017

Botten – 2015

De Mannen van Minsk – i.s.m. Robbert-Jan Henkes – 2013

Overlast* – i.s.m. Michèle Bernard – 2011

Heart of Darkness – 2004

Vertaald / bewerkt

Kinuta – het vollersblok* – Zeami – 2020

Romeo en Julia* – 2016

De Iedereen – naar *Elckerlyc* – 2016

Michael Kramer* – Gerhart Hauptmann – 2015

Veel verkeer om niets – naar William Shakespeare – i.s.m. Ingejan Ligthart Schenk – 2015

Reimsreisje – naar Rossini – i.s.m. Robbert-Jan Henkes & Marcel Sijm – 2015

De liefde voorbij – Pascal Rambert – 2014

De laatste zomer – naar Goldoni – i.s.m. Francis Sanders – 2014

Cyrano de Bergerac* – Edmond Rostand – i.s.m. Ingejan Ligthart Schenk – 2013

Koning Lear – William Shakespeare – i.s.m. Robbert-Jan Henkes – 2012

Les Enfants du Paradis – Carné/Prévert – i.s.m. Ingejan Ligthart Schenk – 2011

Mackbeth – William Shakespeare – i.s.m. Robbert-Jan Henkes – 2010

De laatste dagen der mensheid – Karl Kraus – i.s.m. Robbert-Jan Henkes – 2008

Hamlet – William Shakespeare – i.s.m. Robbert-Jan Henkes – 2001

* Teksten uitgegeven bij De Nieuwe Toneelbibliotheek